

3621

1663

ANUARUL

SOCIETĂȚII LITERARE

„GR. ALEXANDRESCU“

A ELEVILOR DE CURS SUPERIOR DIN

LICEUL ■ „UNIREA“ DIN FOCSANI

ANUL ȘCOLAR 1930-1931

Nr. 2

FOCSANI
TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA VASILE NANU
1931

CÎTEVA LĂMURIRI

După un interval de mai mulți ani, Societatea literară „Gr. Alexandrescu”, fondată la anul 1898, cu începere dela 26 oct. 1929 își iea din nou ființă, de data aceasta luînd parte la ședințe numai elevii liceului de băieți „Unirea” din Focșani.

Odată cu anul 1930, Societatea se bifurcă, cu ședințe separate ale liceului A și ale liceului B. S'a continuat buna tradiție a Societății, urmărindu-se și scopul de a se da prilej **trebuincios** elevilor din ultimele clase de liceu, la șezătorile organizate, să desvolte comunicări, dări de seamă, diferite observațiuni cu privire la cărțile cetite și să expună liber disertațiile lor.

Pe lângă aceasta, la asemenea șezători publice, s'au prevăzut recitări de poezii, alcătuirii de coruri precum și muzică instrumentală. În vederea îndeplinirii unei acțiuni complete din școală, s'a hotărît finerea la biserică și de ședințe cu caracter religios: cu predici ocazionale, coruri și rugăciuni.

Șezătorile din amfiteatrul liceului au fost urmărite de către elevii ciclului superior al liceului. Durata unei ședințe a variat între un ceas jumătate pînă la două ceasuri.

Dela 2 noemvre 1930, Societatea și-a continuat lucrul său în tot timpul anului școlar pînă la 24 mai 1931, cînd ședințele au fost închise.

G. DIMITRIU

Profesor

SITUAȚIA GENERALĂ A SOCIETĂȚII ¹⁾

REGULAMENTUL ȘEDINTELOR

- a) Ședințele vor fi odată la 2 săptămâni ²⁾.
- b) Lucrările ședinței constau din : o disertație finută de un profesor sau de un elev ; comunicări sau rezumate din cărți cetite ; lecturi sau recitări din opere a căror valoare este cunoscută sau care prezintă vre-un interes cultural ori ocazional și, eventual, muzică. Se pot admite, după aprecierea președintelui, și recitări sau lecturi de compoziții beletristice școlărești, cind ele nu sunt lipsite de oarecare calități. Pe cit va fi cu puțință se va păstra unitate de subiect, in ceeace privește programul unei ședințe.
- c) Lucrările elevilor vor fi înaintate președintelui sau profesorilor indicați pentru aceasta, ei vor comunica rezultatul autorilor respectivi.
- d) Membrii Societății au dreptul să ia parte în ședințele plenare, la discuția condusă de președinte sau de un alt profesor, a lucrărilor ce aparțin colegilor lor.
- e) Subiectele lucrărilor odată anunțate ³⁾, este de dorit ca membrii Societății, cari vroesc să ia parte la discuție, să le studieze atit cit le stă in puțință.
- f) Fiecare din persoanele cari au adus o contribuție la executarea programului unei ședințe, va prezenta unuia din secretarii Societății, rezultatul celor roșfite. Darea de seamă a lucrărilor expuse, revăzută de președinte, va fi consemnată pe rind de secretari in registrul de procese-verbale, care se vor ceti, discuta și aproba la începutul fiecărei ședințe.
- g) Toți elevii, membri in comitet au îndatorirea de a servi de pildă și îndemn celorlalți membri, pentru îndeplinirea scopurilor ce societatea și-a propus.
- h) Cei trei membri in comitet și unul din secretari, care nu e ocupat in ședința respectivă, vor fi însărcinați cu întreg controlul sălii și să supravegheze bunul mers al lucrărilor in timpul ședințelor de duminică. Ca sancțiuni pentru abaterile dela statutele Societății și dela regulamentele ședințelor și ale bibliotecii, se hotărăște a se aplica membrilor cari se fac vinovați de asemenea abateri, fie eliminarea dela 2 sau dela toate ședințele Societății, fie amenzi de cite 5 lei. Casierul va elibera chitanțe in schimbul sumelor achitate și aceste sume se vor vărsa la averea Societății sau a bibliotecii.

REGULAMENTUL BIBLIOTECEI SOCIETĂȚII

- 1) Toți membrii Societății pot folosi biblioteca, in schimbul cotizației lunare.

1) Vezi Anuarul Societății literare „Gr. Alexandrescu“ Nr. 4 din 1923.

2) Anul acesta ședințele s'au finut de obicei duminică dimineața, dela orele 10.

3) Cu o zi înainte de ținerea ședinței, se afișează programul.

2) Cotizația pentru bibliotecă este de **5 lei** pe lună.

3) Membrii Societății pot căpăta cărți cu împrumut odată pe săptămână, pe timp de cel mult o săptămână și anume câte două volume cel mult de fiecare.

4) Dacă vre-un cititor strică sau murdărește cărțile ori lucrările bibliotecii, ori nu aduce volumele împrumutate la vreme, este pedepsit cu amendă, cu interzicerea de a mai folosi în orice mod biblioteca, iar în cazuri mai grave de distrugere, sustragere, substituire de cărți și obiecte, pe lângă pedeapsa de mai sus, se va cere autorității școlare și aplicarea unei pedepse disciplinare, severe și exemplare; și într'un caz și într'altul biblioteca va fi despăgubită de vinovat.

5) Un registru-catalog după numele autorilor pe alfabet, e pus la dispoziție pentru consultare, în zilele și orele când biblioteca e deschisă.

6) Biblioteca se întreține din fondul adunat prin cotizațiile celor ce o servesc, din donațiuni și eventual din serbări, din publicații etc.

7) Cu aplicarea acestui regulament sunt însărcinați comitetul Societății în genere, casierul și bibliotecarul cu ajutoarele lui, în special.

BIBLIOTECA Societății literare „Gr. Alexandrescu“ s'a deschis în acest an la 18 oct. 1930 și a funcționat pînă la 16 mai 1931. S'au consultat în acest timp **1650** volume și **139** reviste.

În ziua 24 iulie 1930, această bibliotecă poseda 3416 numere, iar în ziua de 1 iulie 1931 se găseau 3549 de numere.

S'au adăugat deci 133 numere, volume cumpărate și donate.

Din cotizațiile elevilor s'au cumpărat în acest an 93 vol. Pentru volumele cumpărate se găsesc facturi numerotate în dosarele bibliotecii¹⁾.

ȘEDINȚELE SOCIETĂȚII

S'au ținut în acest an școlar 12 ședințe, în Amfiteatrul liceului. Nu s'au ținut ședințe pe vremea vacanței de Crăciun și a celei de Paște.

Cea dintâi ședință s'a ținut în ziua de 2 noiembrie 1930, iar cea din urmă din acest an școlar în ziua de 24 mai 1931.

MEMBRII SOCIETĂȚII

Inscrierea în Societate este obligatorie pentru elevii din ultimele 2 clase de curs superior și facultativă pentru ceilalți; elevii însă odată înscriși sunt finiți să frecventeze regulat ședințele, în caz contrar ei nu mai sunt socotiți ca membri ai Societății. La sfîrșitul anului școlar, după retragerea din școală a unora din cei înscriși, și după eliminarea altora, numărul total a fost de 123.

Numărul celor ce au asistat la ședințe a variat.

Au frecventat foarte regulat ședințele din anul acesta, următorii membri:

Elevii cl. VII B: Aschenazi S., Bogdan Gh., Frunzescu Al., Grobnic N., Paiu L., Pantzer H., Popovici N., Romașcan I. și Teodorașcu N.

Cl. VI B: Avasilcăi V., Bacalu H., Borcea Corneliu, Chilian T., Cristescu S., Missir A., Oprea C., Teodorașcu C., Zilișteanu I. și Ionescu M.

Cl. V B: Aschenazi H., Boiu D-țtru, Carp G., Dragomirescu T., Gheorghiu Virgil, Iancovici M., Kendler P., Militaru G. și Șerbănescu T.

Cl. IV B: Ionescu Gh.

LUCRĂRILE SOCIETĂȚII

În cursul acestui an s'au ținut următoarele disertații:

1) Vezi bilanțul Societății pe acest an.

Elevii: *Avasilcăi V.* din cl. VI B. — Reflecții pesimiste în poezia lui M. Eminescu (Pr. v. Nr. 7). *Bogdan Gh.* din cl. VII B. — Opera critică a lui Titu L. Maiorescu (Pr. v. Nr. 6). *Burlă I.* din cl. VII B. — Importanța operii științifice a lui Bogdan P. Hașdeu (Pr. v. Nr. 8). *Cornescu Ion* din cl. VI B. — Evoluția nuvelei istorice române (Pr. v. Nr. 3). *Frunzescu Al.* din cl. VII B. — Dragostea de vicață ca fond în poezia noastră lirică populară (Pr. v. Nr. 2). Influențele străine în poezia lui M. Eminescu (Pr. v. Nr. 10). *Gața Ion* din cl. VII B. — Rolul istoric al lui Ion Slavici (Pr. v. Nr. 11). *Ifrim G.* din cl. VI B. — Rolul național și educativ al operii lui Gh. Coșbuc (Pr. v. Nr. 9). *Missir Anton* din cl. VI B. — Sentimentul religios în poezia modernă română (Pr. v. Nr. 4). *Tigăeru Șt.* din cl. VII B. — Sentimentul patriotic în opera lui V. Alexandri (Pr. v. Nr. 12).

Comunicări, recenzii, dări de seamă, cuvinte ocazionale, lecturi. D-1 profesor *G. Dimitriu*: Cuvîntare în ședința de deschidere (Pr. v. Nr. 1); *M. Sadoveanu* (Pr. v. Nr. 2); Cuvînt de încheiere (Pr. v. Nr. 12).

Elevii: *Ionescu T.* din cl. VII B. — Dare de seamă asupra felului cum s'a manifestat Societatea și biblioteca în anul școlar 1929-1930 (Pr. v. Nr. 1); *Mandea T.* din cl. VII B. — revista „Boabe de griu“ Nr. 1-7 (Pr. v. Nr. 1), „Dragomirna“ de V. Eftimiu (Pr. v. Nr. 8); *Cristea I.* din cl. VII B. — Scriserile și Convorbirile economice ale lui I. Ghica (Pr. v. Nr. 5); *Chilian Toma* din cl. VI B. — Lafinitatea limbii noastre (Pr. v. Nr. 7); *Bogdan Gh.* din cl. VII B. — Lectură din Cezar Papacostea rev. Cuvîntul nostru (Pr. v. Nr. 7); *Horăscu N.* cl. VII B. — „Comorile regelui Dromichet“ de Cezar Petrescu (Pr. v. Nr. 12); *Bogdan Gh.* din cl. VII B. — Cîteva cuvinte în cea din urmă ședință (Pr. v. Nr. 12); *Frunzescu Al.* din cl. VII B. — Cuvînt de mulțumire (Pr. v. Nr. 12); *Tigăeru Șt.* din cl. VII B. — Cuvînt de mulțumire (Pr. v. Nr. 12); *Missir Anton* din cl. VI B. — Cuvînt de mulțumire (Pr. v. Nr. 12).

Recitări. — Elevii: *Georgescu Șt.* cl. IV B (Pr. v. 7, 11, 12); *Ionescu G.* cl. IV B (Pr. v. 7, 11); *Zamfir Atanasie* cl. IV B (Pr. v. 2); *Bergher A.* cl. VI B (Pr. v. 3); *Gața I.* cl. VII B (Pr. v. 6); *Frunzescu Al.* cl. VII B (Pr. v. 6, 7).

Observațiuni asupra disertațiilor dezvoltate de elevi. D-1 profesor *G. Dimitriu* (ședințele 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12); elevii: din cl. V B — *Svoronos Andrei* (șed. 4, 7); *Șerbănescu T.* (șed. 7); din cl. VI B — *Oprea C.* (șed. 2); *Vlădescu A.* (șed. 3); *Cornescu I.* (șed. 4, 7, 9); *Avasilcăi V.* (șed. 4, 10); *Missir Anton* (șed. 6, 7, 8); din cl. VII B — *Ionescu T.* (șed. 2, 4, 8); *Mandea T.* (șed. 2, 6, 9); *Aschenazi S.* (șed. 3); *Frunzescu Al.* (șed. 3, 4, 6, 9, 12); *Pantzer H.* (șed. 3, 4, 7, 9); *Tigăeru Șt.* (șed. 3, 11) *Gheorghiu Gh.* (șed. 3); *Bogdan Gh.* (șed. 3, 7, 8, 10, 12); *Vasiliiu M.* (șed. 4); *Burlă I.* (șed. 4); *Gața I.* (șed. 8).

ANUARUL SOCIETĂȚII pe acest an școlar, imprimat în 400 exemplare, a costat suma de lei plătită din cotizațiile lunare ale membrilor.

BILANȚUL SOCIETĂȚII pe anul 1930—1931

SPECIFICĂRI	Incasări		Cheltuieli	
	Lei	B.	Lei	B.
Incasări				
Suma provenită din cotizațiile membrilor	7880			
„ provenită din amenzi	15			
„ prov. din vânzare a 40 Nr. „Cuget clar“	120			
„ donată de comisiunea ex. de admit. (iunie)	2363			
„ prov. din vânzarea a 40 Anuare	800			
Excedent din anul 1929—1930	2300			
	13478			
Cheltuieli				
1 volum și 11 rev. — Nota Nr. 1			97	
1 telegramă recipisa Nr. 2			94	
1 vol. p. bibliotecă chif. Nr. 3			90	
1 rev. „ „ „ „ 4			80	
1 scrisoare recomandată recip. Nr. 5			19	
1 vol. p. bibliotecă Nota Nr. 6			67	
2 „ „ „ „ 7			116	
2 „ „ „ recipisa Nr. 8			255	
20 v. și rev. p. bibliotecă Factura Nr. 9			1348	
34 „ „ „ „ 10			3124	
Diferite furnituri p. bibl. și Soc. Fact. Nr. 11			431	
1 vol. p. bibliotecă Nota Nr. 12			81	
1 rev. „ „ 13			27	
1 vol. „ „ 14			360	
1 rev. „ „ 15			27	
Accont p. tip. Anuarului 1930—1931 Nr. 16			2000	
18 v. și rev. p. bibliotecă Factura Nr. 17			1561	
			9777	

Casier (ss) I. C. Kivu

Proces verbal din 14 iulie 1931

Subsemnații membri ce alcătuim comitetul de verificare a Societății literare „Gr. Alexandrescu“, luând în seamă procesele=verbale anterioare și verificând chitanțele și piesele justificative, am constatat că s'a încasat pentru Societate și bibliotecă, în decursul anului școlar 1930—1931, suma de 13478 lei.

Din această sumă s'au cheltuit 9777 lei pentru Societate și bibliotecă. Din excedent, suma de 2300 lei se află depusă la Banca „Economia“ din Focșani, iar restul de 1401 lei rămâne fond disponibil.

Am încheiat prezentul spre regulă.

Semnați: Președinte, prof. G. Dimitriu.

Comisia de verificare: G. Bogdan, N. Teodorașcu, Tr. Hamel, Al. Frunzescu și T. Ionescu.

Proces verbal din 14 iulie 1931

Subsemnații membri ce alcătuim comitetul conducător al Societății literare „Gr. Alexandrescu“, am hotărât scoaterea unui Anuar al Societății pe anul școlar 1930—1931, care să cuprindă situația generală a Societății literare, dările de seamă despre ședințele Societății, cât și câteva din cele mai bune lucrări ale membrilor din cele 2 secțiuni ale Societății.

Drept care s'a încheiat procesul=verbal.

Semnați:

Președinte, prof. G. Dimitriu.

Comitetul: G. Bogdan, Al. Frunzescu, T. Ionescu, Corneliu Borcea, C. Oprea, T. Șerbănescu și N. Teodorașcu.

Proces verbal din 14 iulie 1931

Subsemnații membri ce alcătuim comitetul Societății literare, hotărăm ca suma de lei 1401 rămasă în casă să fie întrebuințată în întregime pentru tipărirea Anuarului Societății pe anul școlar 1930—1931.

Semnați:

Președinte, prof. G. Dimitriu.

Comitetul: G. Bogdan, Al. Frunzescu, N. Teodorașcu, T. Ionescu, Corn. Borcea, C. Oprea, T. Șerbănescu.

DAREA DE SEAMĂ DESPRE ȘEDINȚELE SOCIETĂȚII

PROCES VERBAL DIN 2 NOEMVRE 1930

D-l profesor **G. Dimitriu**, președintele Societății, rostește următoarele:

„La deschiderea acestei ședințe, cu care se reîncepe, în anul acesta școlar, munca Societății „Gr. Alexandrescu”, cu clasele B ale ciclului superior de liceu, cel dintâi gând să fie îndreptat către Regele Carol al II-lea, arătând că păstrăm credința și dragostea către Tronul țării.

Suntem crescuți în sentimentul de jertfă și de cinstită, la înțelepciunea sfa-
turilor celor doi mari înaintași Carol I și Ferdinand I, întregitori de hotare, — și de aceea cu o nestrămutată iubire să ne simțim strânși în jurul Tronului. Regele Carol al II-lea a dat dovadă, dela venirea Lui în țară, că urmărește binele și pro-pășirea supușilor Săi. La deschiderea Universității din Cluj, o podoabă a învă-
țămîntului nostru superior, cit și la ultimele manevre regale, prin cuvinte frumoase a arătat Țării, că vrea să introducă mijloace noi pentru ridicarea prestigiului nostru, oarecum scoborit dela războiul încoace.

Și, în adevăr, numai prin muncă și stăruință vom ajunge un popor mare, vindecăt de toate relele ce ne bintue. Sunt atîtea exemple, atîția oameni cari spun în mod deslușit, ce trebuie să facem.

Zi de zi se propagă dezagregarea. Dezagregarea a început să se întindă și jos, după ce, mai înainte, se cuibărise pătrunzător în pătura de sus. Aceasta vine de acolo că se cam uită rostul școlăii, că ea nu e luată în seamă și nici bine-facerile ei nu se mai simt. „Munca salvatoare nu e susținută”, zice d. I. Simi-onescu. Cu toate acestea, să căutăm în școală să susținem munca, să deprindă elevii noștri să muncească și în zile de sărbătoare ca și în cele de lucru; învățul muncii să le fie lor o a doua natură.

„Toată speranța o mai avem în generația fină, care acum se ridică”, a zis d-l S. Mehedinți, în documentata sa conferință ținută în toamna acasă, la teatrul „Maior Pastia” din localitate.

D-l Lucien Romier, scriitor și vestit conferențiar parisian, a vorbit la Bu-curești, destul de convingător, fără politetca pariziană, cu care eram învățați. D=sa ne-a pus în față mare parte din lipsurile noastre: ¹⁾

1) Clasa noastră țărăneasă este lipsită de alimentație. De fapt este așa: a) Țărănimea romină se hrănește foarte superficial. b) Nu știe să gătească o hrană bună. c) Vechea superstiție a posturilor este contrarie unei bune alimentații.

1) Neamul Românesc, 1930 (Nr. 226--234).

2) Românul, lipsit de îndrumare, lucrează pămîntul său, fără să fie seamă că produsele muncii lui se pot procura în alte țări cu un preț mult mai ieftin și într'un mod mult mai lesnicios. Pînă și Negrii sunt recunoscuți că produc mai variat și mai ieftin decît noi.

3) Ne trebuie inițiativă, supraveghere și organizare.

4) Din cauza unei gospodării proaste, am pierdut toate debușeurile noastre din străinătate.

5) Nu ne place munca.

6) Uimim pe toți prin ușurința noastră de imitare, rușinindu-ne de tot ce este al nostru.

D=l prof. Iorga, într'o călătorie făcută în Dobrogea veche și în cea „nouă”, a strîns însemnări, publicate în ultimul timp în ziarul său „Neamul Românesc”. Din acestea putem vedea că, dovada permanenței noastre în Dobrogea lui Mir-
cea=cel=Bătrîn și a epecelor vechi greco-romane, cu nimic nu am scos-o la iveală, din pricina lipsei de interes și a unei gospodării numai de fațadă. Românul se găsește în acea regiune ca într'o țară străină. D=sa mai susține că, prin excu-
siile școlare, se poate învăța mai bine decît din cărți, cum e obiceiul înrădăcinat la noi. În fiecare an, odată cu începerea vacanței, școlarul să umble din sat în sat, din ținut în ținut, dintr'o parte într'alta, numai astfel va cîștiga cunoștinți solide de istorie și geografic. La monumentul dela Adam=Clisi, Traian ar fi cel mai mare dintre toți profesorii de istorie veche. D=l Iorga este de părere ca edu-
cația tineretului să nu se facă numai din citirea cărților neisbutite ale lui Tudor Arghezi sau din cercetarea criticelor d=lui E. Lovinescu; toată cartea cea bună a clasicilor noștri trebuie studiată cu atenție și înțelegere“.

Mai departe d=l profesor **G. Dimitriu** spune că valorile aspre din trecut ca și cele de astăzi, să deștepte dragostea de muncă, deoarece numai munca ne va ajuta să trecem grelele vremuri ce amenință țara noastră.

Ca încheiere, d=l Președinte expune planul de muncă pentru noul an școlar, necesar să fie știut din timp.

Elevul **Ionescu Teodor** din cl. VII B, bibliotecarul Societății, face o dare de seamă asupra felului cum s'a manifestat Societatea în anul trecut, apoi arată modul cum va funcționa și în anul acesta.

Elevul **Mandea T.** din cl. VII B face o dare de seamă amănunțită, rezu-
mind conținutul mai multor studii din revista de cultură generală „Boabe de griu”, redactată de d=l Em. Bucuța.

Se procedează, după aceea, la alegerea noului comitet de conducere a So-
cietății pentru anul acesta și se hotărăște:

Vice-președinte: elevul Gh. Bogdan din cl. VII B, Bibliotecar: elevul Io-
nescu Teodor din cl. VII B, Secretari: elevul Frunzescu Al, din cl. VII B și
Borcea Corneliu din cl. VI B și Cenzori: elevii Teodorașcu N. din cl. VII B,
Oprea C. cl. VI B și Șerbănescu T. cl. V B.

Durata ședinței: două ceasuri.

tele de admirație ale Societății pentru d-l Mihail Sadoveanu, sărbătorit de întreaga țară.

D=sa spune: „Societatea literară „Gr. Alexandrescu“ este dator să amintesc de marele eveniment demonstrativ, petrecut zilele trecute. S'a sărbătorit la București, Iași și în alte localități, romancierul M. Sadoveanu, care a implinit de curind 50 de ani de viață. Pe Sadoveanu l-au impus dela început descrierile lui minunate precum și felul cum povestește în nuvelele și romanele sale. Dragostea cu care privește sufletele necăjite de prin satele și firgușoarele moldovenești, modul cum redă viața uitată și necunoscută, totuși atrăgătoare prin virțurile între care această viață se sbuciumă, îl deosebesc de toți ceilalți scriitori. Opera sa vastă prezintă o valoare literară în dezvoltare: Șoimii, Vremuri de bejenie, Neamul Șoimăreștilor, Venia o moară pe Siret, Zodia Cancerului. Odată cu sărbătorirea sa, a dat la lumină un nou roman „Baltagul“, foarte interesant prin tema dezvoltată. În această operă literară, scriitorul ne înfățișează caracteristica vieții omului dela munte, — aspră și ferită de orice atingere cu civilizația orașului; mai dovedește că omul dela țară are simțul mai real, mai complex, cu care el stă în legături tainice. Eroina romanului, Vitoria, vibrează în emoțiunea așteptării soțului plecat cu alți doi tovarăși să-și vindă oile în părțile Dornei. Ea cetește ca dintr-o carte deschisă în tainele depărtării, și, ca și cum ar fi fost înzestrată cu al șaselea simț, — ghicește — omorul bărbatului său. Ajunge prin diferite tertipuri și meșteșugiri să găsească urmele celui ucis, și dusă din instinct, înlocuiește ca o însoțită, urmărește și pedepsește groaznic pe omoritori: e o răzbanare după obiceiul pământului.

Un deosebit talent se vede în conceperea și tratarea romanului. Evocă cu simpatie pe răzeșul Nichifor Lipan și cu trăsături alese pe Vitoria. În acest roman, natura prezentă nu e descrisă în coloritul biruitor, cum ne-am deprins în celelalte romane. În tot ce a scris, Sadoveanu proiectează mai mult viața românească de pe marginele Siretului, precum I. Agirbiceanu redă cu preocupății morale viața celor din Ardeal“.

Cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani și a peste 30 de ani de activitate rodnică literară, d-lui M. Sadoveanu i s'a trimis o telegramă din partea Societății literare „Gr. Alexandrescu“, avind următorul cuprins: „Azi, 16 noiembrie 1930, fiindu-se o ședință în vederea sărbătoririi d=vr., Societatea literară „Gr. Alexandrescu“ a elevilor liceului „Unirea“ din Focșani, vă aduce prinsoasă ei de admirație pentru întreaga D=voastră activitate literară“.

La această comunicare, d-l Sadoveanu a răspuns printr-o scrisoare adresată d-lui Președinte al Societății.

Elevul *Zamfir Al.* din cl. IV B recitează poezia „Codrilor“ a d-lui Corneliu Moldovanu. Urmează disertația elevului **Frunzescu Al.** din cl. VII B despre **Dragostea de viață ca fond în poezia lirică populară.**

După ce face analiza poeziei populare, arată cum ea ajunge izvorul de inspirație al poezilor culti.

Se face a constatare asupra celor dintii culegători de poezie populară: pe ei nu îi interesează forma acestor producțiuni ci mai mult fondul.

Apoi se arată că numai păstoritul a putut să fie ocupația proprie dezvoltării unei asemenea poezii.

„Numai acela, a cărui ocupație era un continuu răgaz, a cărui viață era lipsită de frământări adinci, de sbuciumări prea dureroase, a cărui privire înconjură nesfârșită orizontul cu toate izvoarele și comorile de frumuseți sălbatice — numai el, păstorul pribeag — e poetul!“

Trece la examinarea stărilor sufletești ale poetului popular și se insistă asupra modului exteriorizării diferitelor sentimente. Spune că dorința de viață care are la bază o cugetare pozitivă, este destul de bine redată de artistul poporan. „Dorințele dau măsura înălțimii idealului nostru și hotărăsc sfera activității morale“, spune cugetătorul american Marden. Se demonstrează că sentimentul de jale, de dor, de suferință, foarte au la bază dorința de viață mai bună. În versurile din „Doina“ (Colecția „Flori alese“ a d-lui O. Densușianu):

Pe unde trec cu dorul meu,

Plinge frunza pe pirău.

Pe unde trec cu jalea mea,

Plinge iarba pe vilcea...

trecerea dela dor la jale se face pe nesimțite: cuvintele „a dori“ și „a jeli“ nu au un conținut contra-dictoriu. Dacă realizarea unei dorințe aduce după sine bucurie, apoi între dragoste de viață și bucurie, nu avem de cit un pas. Se trece la realizarea dorințelor, arătându-se cum artistul poporan își arată dorința de viață. Mai citează păreri d-lui G. Pascu și observațiile lui Barbu Delavrancea asupra poeziei noastre populare. Terminind, vorbitorul afirmă că Delavrancea pare mai apropiat de adevăr.

În autocritică, elevul *Frunzescu Al.* recunoaște cefirea greoaie și pronunțarea greșită a unor cuvinte. Spune că nu este sigur, dacă ascultătorii au înțeles procesul psihologic al trecerii dela durere la dorința de viață.

Elevul *Tonescu T.* din cl. VII B relevă că în reducerea a fost mai mare decit cuprinsul și că a anunțat „Incheerea“ prin însuși fițul, cind aceasta se subînțelegea. Mai spune că vorbitorul face confuzie între noțiunea cuvintului „poporan“ și „popular“.

Elevul *Oprea C.* din cl. VI B găsește că autorul disertației a analizat „Doina“ și nu s'a mai ocupat de celelalte specii de poezie populară.

Elevul *Mandea T.* din cl. VII B relevă munca personală depusă de colegul său, prezentind o lucrare bine studiată.

Elevul *Frunzescu Al.* răspunzind obiecțiunilor ce i s'au adus, arată că, prin anunțarea „Incheere“ n'a făcut altceva decit să întregască „planul“ contestat. Nu este o mare deosebire între noțiunea cuvintului „poporan“ și „popular“. Vorbind numai despre doina, nu s'a raportat decit la esența poeziei lirice populare.

D-l *Președinte*, după ce rezumează discuțiile și după ce arată părțile bune și părțile rele ale camarazilor elevului *Frunzescu Al.*, spune, pe scurt, următoarele: „Optimismul poeziei lirice populare se rapoartă mai mult la horele și la cîntecele de veselie ale poporului. Cu toate acestea, dorul de viață triumfă și în celelalte feluri de poezii. „Doina“ nu este numai un cîntec de iubire sau poezia tristeței, ea exprimă și energia etnică a poporului nostru. „În doina, zice Delavrancea, s'a resfrînt sufletul poporului român ca energie specifică, ca eroism al rassei, ca rațiune de a fi al unui neam milităresc“. Căcece caracterizează poezia populară e inspirația simplă, cuprinzind sentimente spontane fără de nici o pregătire susținută și fără emoțiuni puternice.

Subiectul a fost dat în legătură cu manualul de Limba română a d-lui C. Damianovici, pentru cl. V de liceu. Elevul *Frunzescu Al.* s'a conformat acestui

subiect și l-a aprofundat; numai că i-a dat cadrul și poeziei populare o proporție prea vastă.

Durata ședinței: un ceas și patruzeci și cinci de minute.

Nr. 3

7 DECEMBRE 1930

La începutul ședinței, se citește răspunsul primit de d-l Mihail Sadoveanu:
19 noiembrie 1930. Copou-Iași

Stimate d-le Dimitriu,

Vă rog să binevoiți a primi din parte-mi pe lângă mulțămiri cordiale și delegația de a exprima toată dragostea mea finerilor prieteni din Societatea culturală „Gr. Alexandrescu”, care au avut o atitudine de delicată atențiune față de un scriitor, prieten al lor. Să nădăjduim că voiți mai avea puțința să mă mai bucur un timp de asemenea răsplăți scumpe inimii mele.

Al domnici voastre, cu salutări cordiale.

(ss) Mihail Sadoveanu

Elevul *Bergher Avram* din cl. VI B recitează poezia „Cămin rămas de parte” de Nichifor Crainic.

Urmează disertația elevului **Cornescu I.** din cl. VI B despre **Evoluția nuvelei istorice în literatura română.**

Ca pregătire, vorbitorul face câteva constatări asupra literaturii noastre de la începutul veacului al XIX-lea, apoi trece la povestirea și analizarea celor 42 de istorioare din „O seamă de cuvinte” ale cronicarului I. Neculce. Se arată valoarea lui C. Negruzzi ca novelist istoric, cercetînd de aproape opera sa clasică „Al. Lăpușneanu”. Autorul disertației constată în navelă colorarea locală, prin amănuntele povestirii și prin limba întrebuințată. Se vorbește și de „Sobieski și Romîni”, după care urmează citirea celor două nuvele: „Cintec vechi” și „Riga Poloniei și Domnul Moldovei”, ale aceluiași novelist. Se continuă cu povestirea navelor neisbutite ale lui G. Asachi și se amînește și de încercarea novelistică a lui M. Kogălniceanu. Se trece, cu mai multe detalii, de la activitatea lui Al. Odobescu la nuvelele sale „Doamna Chiajna” și „Mihnea Vodă cel Rău”, scoțîndu-se în relief fondul dar mai cu seamă forma lor deosebitoare. Se demonstrează că, prin calitățile de stil, prin frumusețea imaginilor și prin aducerea trecutului la realitate, novelistul poate fi pus în al doilea rînd după C. Negruzzi. În treacăt, se vorbește de N. Gane și se dă toată atenția povestirilor din „Stejarul din Borzești”, „Domnița Ruxandra” și „Petru Rareș”. Autorul disertației mai numără printre nuvelele istorice „Călugărenii” lui C. Sandu-Aldea și „Vremuri de bejenie” a lui M. Sadoveanu.

Vorbitorul sfîrșește cu observarea că, în literatura din veacul al XIX-lea, proza clasică o găsim numai în nuvelele lui C. Negruzzi și Al. Odobescu.

Elevul *Aschenazi Simon* din cl. VII B spune că vorbitorul trebuia să se ocupe la început cu nuvelele slabe, scrise de G. Asachi, M. Kogălniceanu etc. și apoi să fi trecut la acele care prezintă o valoare literară. Are greșeli în ceea ce privește înțelegerea unor expresii sau nu le pune la locul potrivit. Greșește atunci cînd crede că românul este „cinic” în fața morții. Mai citează și alte interpretări greșite.

În privința fondului, elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B găsește că aprecierea nuvelei „Al. Lăpușneanu” nu a fost completă. În navelă, C. Negruzzi e un fin psiholog: croul său principal, Al. Lăpușneanu, evită primejdia și în dreaptă toată ura mulțimii înfuriate asupra lingușitorului și ficăitului Moțoc. De altă parte, elevul *Frunzescu Al.* susține că vornicul Moțoc se conduce nu mai după politica machiavelică. Ca formă, găsește că vorbitorul a întrebuințat în disertație un stil prolix și are greșeli de limbă.

Elevul *Țigăeru St.* din cl. VII B spune că vorbitorul, prin citirea sa repede, nu a putut fi urmărit în pasajele interesante din disertație. Mai departe îi impută camaradului său că, înainte de introducere, a neglijat să arăte ce subiect tratează și nici nu a lămurit caracterul pervers al lui Al. Lăpușneanu.

Elevul *Pantzer H.* din cl. VII B constată că planul lucrării nu a fost bine determinat; nu a precizat, așa cum trebuia, firea Doamnei Ruxandra și a boierului Stroici din „Al. Lăpușneanu”.

Elevul *Gheorghioiu Gh.* din cl. VII B găsește că autorul disertației a trecut cu ușurință asupra caracterizării personajilor din nuvelele studiate și dă greșit localitatea unde a fost ucis Mihnea Vodă cel Rău.

Elevul *Vlădescu Al.* din cl. VI B laudă pe colegul său, pentru stăruința depusă, în strîngerea materialului variat din lucrare.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B se ocupă de lungimea neproporționată a disertației. Mai arată că vorbitorul nu a dovedit superioritatea nuvelei lui C. Negruzzi ci a făcut un bilanț de prisos al întregii activități a lui Al. Odobescu.

Răspunzînd camarazilor săi, elevul *Cornescu I.* arată că a ținut seamă mai mult de planul unui studiu al d-lui prof. C. Damianovici din „Artă și literatură”. A trebuit să observe de aproape mai multe date pentru lămurirea evoluției nuvelei istorice.

D-l *Președinte*, la critica făcută de elevi, scoate în evidență câteva din părerile întemeiate ale lor. Arată că nu s'a tratat, așa cum era dată tema: Evoluția nuvelei noastre istorice. Vorbitorul trebuia să insiste asupra faptului că navela noastră istorică, la început a avut un moment de ridicare și apoi a decăzut. Apogeul l-a atins C. Negruzzi în navela „Al. Lăpușneanu”, care va rămîne veșnică în literatură, un model, în privința acțiunii, povestirii, motivării momentelor și a situațiilor. În ea, personajele sunt vii și bine prinse. „Al. Lăpușneanu” e o navelă clasică deosebită de celelalte, care au pe lângă un conținut descriptiv și multe elemente romantice. Autorul disertației a ilustrat cele spuse cu citații nimerite din toți novelistii istorici. Trebuiau citate numai nuvelele principale ale lui G. Asachi, scrise înainte de ale lui C. Negruzzi, și să se arăte că ele fac tranziția de la cronică la navelă.

D-l *Președinte* mai arată că Odobescu, în navelă, nu a dat vieță personajilor ce le-a schițat și nici nu a pătruns destul de bine sufletul lor.

D=sa, în legătură cu lucrarea discutată, analizează, pe scurt, chestiunea romantismului creator de exagerări și contraste. Arată că era bine, ca vorbitorul să fi trecut de la romantism la o analizare mai amplă a realismului din nuvelele lui N. Gane. Încheind, d-l *Președinte* găsește că subiectul a fost tratat satisfăcător.

Durata ședinței: două ceasuri.

Elevul **Missir Anton** din cl. VI B cetește disertația sa despre **Sentimentul religios în poezia modernă română.**

După considerațiunile generale asupra sentimentului religios din literatură, se vorbește despre evoluția și exteriorizarea acestui sentiment.

Se scoate în evidență caracteristica poezilor noștri religioși dela începutul veacului al XIX-lea. a) Vorbește despre poezia lui Iancu Văcărescu, V. Cîrlova, I. H. Rădulescu și Gr. Alexandrescu.

Se citează versuri din poeziile lui Gr. Alexandrescu, insistindu-se în special asupra Odetelor sacre: Rugăciune, Candela, Peștera.

b) Se arată că M. Eminescu, care nu mai crede în triumful dreptății și nici în biruința binelui, are o altă concepție asupra divinității. Se ilustrează această atitudine clădită pe teorii filosofice, prin citațiuni din mai multe poezii. Citind versuri din poeziile: „Mortua est“, „Împărat și proletar“, „Strigoii“, „Inger și Demon“ etc., vorbitorul susține că poetul neagă puterea divină. Mai departe constată în Safira I-a, imprumutul filosofiei budiste, în ceace privește explicarea nașterii lumii. c) Se trece apoi la Bogdan P. Hașdeu, Al. Vlăhuță, G. Coșbuc, P. Cerna, St. Iosif și O. Goga și se discută fiecare din poeziile lor religioase.

Terminînd, autorul disertației exprimă dorința ca scriitorii să-și îndreptățască modul cum privesc vicața și să-și desăvîrșească concepțiile lor religioase.

Elevul **Cornescu I.** din cl. VI B spune că ar fi trebuit să se stăruiască asupra poeziei „Mortua est“, unde Eminescu are în vedere zeitățile mai multor religii. Crede că prin calitățile reale și prin munca pe care a depus-o, lucrarea colegului său este reușită.

Elevul **Svoronos Andrei** din cl. V B se referă la fond. Găsește oarecare confuzie în citarea versurilor, punînd unele versuri de Al. Vlăhuță pe seama poetului D. Petrino.

Elevul **Avasilcâi V.** din cl. VI B arată greșala vorbitorului, cînd spune că „Inger și Demon“ ar fi poezie religioasă; acelaș lucru cu privire la poeziile erotice, unde se reliefează numai sentimentul de iubire a lui M. Eminescu. În „Mortua est“ găsește că Eminescu dezvoltă ideea morții după o teorie pesimistă iar în „Kamadeva“ se dezvoltă sistemul filosofic budist.

Elevul **Frunzescu Al.** din cl. VII B se referă la forma disertației camaradului său. Găsește în afară de ceteșirea repede, cîteva greșeli de limbă. Mai spune următoarele: „În introducere, trebuia să se amintească și de primul versificator religios, Mitropolitul Dosoftei precum și de influența lui Ion Kochanowski asupra psalmilor lui Dosoftei. Ideile n'au fost susținute pe baza unor citațiuni trebuitoare“. Acelaș elev impută vorbitorului că nu a pomenit nimic despre panteismul lui Gr. Alexandrescu și nici nu a scos în evidență fărăia sentimentului religios la V. Alexandri. În „Mortua est“ nu găsește o culminație a sentimentului religios pentru că, în urma morții iubitei, poetul pare a-și pierde credința în Dumnezeu, dar aceasta nu e arătată într'un mod hotărît, ci numai sub formă de întrebare. În „Rugăciunea unui Dac“, se dezvoltă problema cosmogonică indiană, în care poetul arată că ființa umană a fost creată fără nici un scop. Mai spune că vorbitorul n'a pomenit de „Luceafărul“. În această poezie, printr'o expresivă ingeniozitate, Eminescu sub înfățișarea lui Hyperion, după ce rezistă la ispitele pășmîntești, revine la credință.

Elevul **Vasiliiu M.** din cl. VII B spune că era bine, dacă s'ar fi arătat, care au fost cauzele, ce au determinat pe fiecare poet să se gîndească la Dumnezeu. Atunci reieșia și mai clar: pe Eminescu l-au determinat mizeriile vieții, iubirea apoi urmările iubirii etc.; pe Gr. Alexandrescu — pierderea părinților, etc.

Elevul **Ionescu T.** din cl. VII B spune că vorbitorul de s'ar fi conformat în totul criticelor, ar fi ieșit din cadrul disertației; ține să-i aducă mulțumiri pentru subiectul dezvoltat.

Elevul **Burlă I.** din cl. VII B susține că ar fi trebuit să facă o legătură dintre oda religioasă a lui Gr. Alexandrescu și poeziile lui M. Eminescu.

Ca răspuns la observațiunile camarazilor săi, elevul **Missir Anton** recunoaște că sunt părți slabe în lucrarea sa; nu a putut dezvolta în întregime subiectul, pentru că tema i-a fost schimbată în ultimul moment. Colegului său **Svoronos A.** îi repetă a doua oară partea tratată în disertație despre D. Petrino.

D-l **Președinte**, încheind seria observațiunilor, arată părțile bune și cele rele din discuțiile elevilor. Ține să constate că e bine să se păstreze o anumită atitudine în vicață, dar, fiecare elev să sădească în suflet și să-și însușiască, de se poate — din frumoasele sentimente religioase ale autorilor studiați. D-l Președinte completează cele spuse de vorbitor asupra subiectului ales. Se arată că, în toate împrejurările grele, numai credința l-a mîntuit pe român. **Credința în Dumnezeu sfîntul înseamnă înălțarea dela pulberea pămîntului spre zări mai senine.** Mai departe, D-sa arată principiile conducătoare ale revistelor „Gîndirea“, „Duminica Universului“ și „Fîntina daștri“. Trecînd la disertația autorului, d-l Președinte constată că s'a făcut o analitică înșirare a poezilor și s'a tratat pe fiecare într'un capitol separat, fără de nici o legătură între ei. Citațiile nu au fost bine alese, cele mai multe — un balast greoiu — au împovorat mai mult tema. Pe lingă analiză, era nevoie să se scoată și o concluzie. În felul acesta, s'ar fi putut vedea deosebirea dintre poezii filosofi: Gr. Alexandrescu și M. Eminescu.

Gr. Alexandrescu a clădit puternic, cînd a scris poeziile filosofice sau oșdele sale religioase; el ridică imne de proslăvire a dumnezeirii; el cerc. să fim reci, stoice, — indiferent de răul sau binele din lume —, ori cum ar fi; să primim totul fără revoltă și să socotim vicața datorită unei puteri supreme. Pe Dumnezeu îl vede tot așa, cum îl vede creștinul ortodox.

Altfel se prezintă al doilea poet. Eminescu este un distrugător, el neagă și depărtează pe Dumnezeu.

Cu toată lipsa sintetizării ideilor și a unui plan ordonat, elevul **Missir Anton** nu s'a lăsat copleșit de greutatea subiectului.

Ședința a durat: un ceas și cinci zeci de minute.

Elevul **Cristea I.** din cl. VII B cetește o dare de seamă despre **Scrișorile și convorbirile economice ale lui I. Ghica.**
a) Începînd cu înfățișarea personalității lui I. Ghica, vorbitorul trece la cele mai de seamă scrisori, adresate prietenului său, V. Alexandri. Spune că pe lingă va-

loarea lor literară, ele mai sunt și documentele vremii. Arată că, în „Scrisori“, se găsesc povestiri ce impresionează prin forma lor humoristică. Unele din „Scrisori“ au caracterul de istorie, prezintă aspecte sociale și culturale, de la începutul veacului al XIX-lea, cum sunt: „Un bal la curte în 1827“, „Dascălii greci“, „Școala acum 50 de ani“; altele — sunt biografii interesante: „Nicu Bălcescu“, „Gr. Alexandrescu“, „Iancu Jianu“; citeva au importanță politică: „Legile“, „Libertatea“. Mai arată că aceste amintiri personale mai cuprind și chestii de istorie universală sau de politică generală europeană.

Trecând la „Convorbirile economice“, elevul arată însemnătatea lor. Prin ele, I. Ghica stăruia să îndrepte neamul său, spre ocupațiuni practice: industrie și comerț; în al doilea rând, se atrăgea atenția asupra însemnătății științelor morale și politice.

La urmă, după citirea dărei de seamă, se hotărăște ca să se comunice d-lui profesor I. Simionescu, că Societatea „Gr. Alexandrescu“ împărtășește părerea d-sale din articolul „Gestul Iașilor“, scris în ziarul „Universul“ și să considere pe toți membrii acestei Societăți școlarești, ca susținători unui **prim fond** pentru ridicarea „Casei“, pe locul dăruit de orașul Iași, în cinstea ilustrului scriitor Mihail Sadoveanu.

Durata ședinței: treizeci și cinci de minute.

Nr. 6

1 FEVRUAR 1931

Elevul **Bogdan Gh.** din cl. VII B dezvoltă disertația intitulată: **Opera critică a lui Titu Liviu Maiorescu.** După o introducere, în care se trece de-alungul tuturor manifestărilor intelectuale și artistice, scoțându-se în evidență directivele greșite de la începutul veacului al XIX-lea, autorul disertației fixează figura criticului T. L. Maiorescu, în cadrul activității sale de la „Junimea“.

Cu o măiestrie rară, se discută sistemul de cugetare și principiile estetice ale criticului, împărțindu-se activitatea, în două faze distincte: una de **critică generală**, cu caracter cultural, pînă la 1881 și a doua, de **critică literară**.

a) Vorbitorul expune, în trăsături generale, prima perioadă, analizând conținutul mai multor articole critice. Se demonstrează că articolele critice „In contra direcției de azi în cultura română“ (1861) și „Direcția nouă“ (1872) cuprind crezul cultural și literar al Societății „Junimea“. Caracterizînd și studiînd „Direcția nouă“, elevul se oprește asupra poezilor și prozatorilor: V. Alexandri, M. Eminescu, Al. Odobescu, I. Slavici, N. Gane etc. b) În lumina principiilor activității critice din a doua fază, se deslușesc articolele: „Literatura nouă și străinătatea“, „Poezi și critici“, „Eminescu și poeziile lui“, „Recenziuni literare și rapoarte academice“; în toate, se schițează numai scriitorii și opere, cu trăsăturile lor caracteristice.

La urmă, se rezumă principiile, calitățile și rezultatele criticii lui T. Maiorescu.

În autocritică, elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B caută să motiveze unele din neajunsuri pe care poate le-a avut lucrarea sa. Crede că timpul scurt — acordat pentru studiere, — nu i-a îngăduit să aprofundeze mai mult opera criticului Maiorescu și dacă, pe alocuri, disertația a părut greoaie, faptul se datorește însăși greutatea subiectului dat.

Elevul *Mandea T.* din cl. VII B e de părere că ar fi fost bine, dacă autorul lucrării rostite insista mai mult asupra mișcării critice anterioare lui T. Maiorescu și crede că ar fi fost necesară o comparație între critica lui Maiorescu și activitatea critică a lui Dobrogeanu-Gherea, Garabet Ibrăileanu, Stere și alții; în privința criticii vehemente, ce o întrebuița adeseori Maiorescu în polemica sa, impută vorbitorului că nu a relevat-o. Găsește că s'a tratat destul de bine influența, care a avut-o critica lui T. L. Maiorescu asupra literaturii romine de mai târziu.

Elevii *Missir Ant.* din cl. VI B și *Frunzescu Al.* din cl. VII B găsesc disertației calități de stil — forma fiind potrivită fondului; îi aduc laude vorbitorului, care dovedește cunoașterea amănunțită a subiectului cît și judecata sa matură.

La observațiile făcute, elevul *Bogdan Gh.* răspunde că a vorbit despre critica anterioară lui Maiorescu atît cît era necesar și cu puțință; în cadrul lucrării, o paralelă între critica lui Maiorescu și celelalte critici nu s'ar fi putut face, deoarece aceste sisteme critice deosebindu-se total în concepție și principii, expunerea lor ar fi necesitat un spațiu prea întins și, pe lingă aceasta, s'ar fi îndepărtat de subiect.

După ce d-l **președinte** rezumază discuțiile, arată păreri bune cît și pe cele rele ale camarazilor vorbitorului. În legătură cu cele discutate și ca o completare, (în treacănt amintește de studiul d-lui I. Petrovici din „Revista de filozofie“ nr. 4/1930, în care este vorba despre omul de acțiune și de gîndire), d-sa arată că lucrarea elevului *Bogdan Gh.* ascultată de toți cu atenție, a fost remarcată prin desăvârșita înțelegere a subiectului. Încheerea temei, cu recapitularea clară a capitolelor dezvoltate în tratare, a fost necesară, întrucît imensul material întrebuițat cît și numărul mare de argumente din cuprins cereau și o sintetizare a lor. Pe lingă o gradare a argumentației fericit mînuită, la tratare mai era nevoie de o împărțire a studiilor critice, după alte criterii. Astfel, se cerea clasificarea după tendințele observate: 1) În chestia limbii literare, se putea pune: „Limba romină în jurnalele din Austria“.

2) În chestia falșității în literatură și știință: „Observări contra șecalei lui Simion Barnuțiu“.

3) În chestia curentului poporanist: „Poeziile poporane“ și „Răspuns la discursul de recepție al lui Duiliu Zamfirescu“.

Elevul nu a dezvoltat, în măsura importanței cuvenite, capitolul privitor la polemica literară a lui Maiorescu. În încheiere, d-l președinte felicită pe autor pentru însușirile reale ale lucrării.

Nr. 7

22 FEVRUAR 1931

Elevul *Ionescu Gh.* din cl. IV B recită poezia „Regina Ostrogoților“ de G. Coșbuc.

Elevul *Chilian T.* din cl. VI B face o comunicare cu titlul: „Latinitatea limbii romine“.

După ce arată importanța chestiilor de limbă din punct de vedere istoric, cultural și național, vorbitorul expune, pe scurt, influențele foarte vechi ale ele-

mentelor autohtone din Dacia, asupra limbii românești în veacul al III — IV-lea, fondul primitiv al limbii românești era alcătuit din elemente latino-iliro-fracice. Mai târziu, suprapunerile de alte elemente au făcut să se conteste origina latină a limbii noastre. Aceste influențe străine cit și nevoia de exprimare au schimbat întrucitva înțelesul și chiar forma unor cuvinte. Latinitatea limbii românești **atestată** de toți cronicarii noștri **a fost sprijinită**, în special, cu argumente numeroase, de către filologii și istoricii din școala ardeleană.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B recitează poezia „Rugăciunea unui Dac” de M. Eminescu.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B citește din articolul d-lui Cezar Pa-pacostea despre „Eminescu și filosofia indiană” (Revista „Cuvintul nostru” — număr comemorativ —, 1929 din Botoșani).

Urmează disertația elevului **Avasilcăi V.** din cl. VI B, cu titlul: **Reflecții pesimiste în poezia lui M. Eminescu.**

Se începe cu scoaterea în evidență a sentimentelor din poeziile lui Eminescu, fără de vre-o preocupare, în cece privește timpul cind ele au apărut. Se arată motivele ce au determinat ideea fundamentală din poezie: natura cit și mediul social (desgustul pentru relele sociale, iubirea nesinceră etc.) Se demonstrează, prin citarea unor poezii, că M. Eminescu iubia tablourile de natură, și, în special, avea atracție pentru nopțile cu lună, relevându-se în același timp variatele isvoare de inspirație. Se arată, cum Eminescu în unele din poezii caută să evoce acele elemente din natură, care se grupează numai în jurul sentimentului de durere, tristețe, neîncredere, („Melancolie”, „Satira IV”). Se urmărește evoluția poeziei de încercare și pierd cind Em. face artă pură (Lucașfăru), observându-se evoluția concepției lui despre viață — dela optimismul generației dela 1840 pină la strigătul de revoltă, cind poetul este rănit de indoielă și de amarurile deșertăciunii. Mai departe, vorbitorul se ocupă de părerea criticilor T. Maiorescu, C. I. Dobrogeanu-Gherea, cu privire la explicarea pesimismului lui Eminescu. Autorul disertației admite calea de mijloc, părerea criticului Tudor Vianu („Poezia lui Eminescu”), care face o legătură dintre pesimismul innăscut și cel datorit mediului. După ce amintește de iniurierea personalității lui Eminescu asupra urmașilor săi, — toată literatură dela începutul veacului al XX-lea —, vorbitorul este de părere că poezia lui Eminescu cu cit va fi mai bine înțeleasă, va avea o prețuire mai mare.

Urmează critica lucrării: Elevul *Svoronos Andrei* din cl. V B găsește că pesimismul poetului nu are nici o legătură cu apariția lunei din poezii „Lacul”. Citirea a fost greoaie și a întrebuitat multe expresii neliterare. Observă că vorbitorul a procedat bine scoțind în evidență rostul influențelor străine, în opera poetică a lui Mihail Eminescu.

Elevul *Șerbănescu T.* din cl. V B găsește citirea defectuoasă, observă câteva expresii neliterare. Atrage atenția vorbitorului că, din studiul d-lui I. Petrovici din „Revista de filosofie” nr. 3 iunie — sept. 1930, comentat de d-l Păunescu Ulmu în „Duminica Universului” nr. 7 1931, se putea vedea mai bine cum filosoful german Hartmann a avut o puternică iniuriere asupra poeziei lui Mihail Eminescu.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII^B spune că lucrarea nu a avut un plan lămurit, iar acela care se întrezărește, nu i se pare bun. În loc să fi arătat cece este original și străin în pesimismul lui Eminescu, cră mai potrivit să fi studiat evoluția acestui pesimism și cauzele care au contribuit la perfecționarea lui. Pentru aceasta, trebuiau analizate în mod succesiv poeziile: „Epigonii”, „Inger și Demon”,

„Împărat și proletar”, „Satirele”, „Lucașfăru”, „Glossa”, „Rugăciunea unui Dac”. Aceste împreună cu alte câteva poezii de iubire, ar fi fost de ajuns pentru a ne desvălui concepțiile lui Em. Pe lângă unele analize bine făcute, se pomenesce în lucrare câteva poezii de o deosebită însemnătate, dar asupra cărora nu s'a stăruit indeajuns. Așa, vorbindu-se despre „Împărat și proletar” nu s'a arătat ideea fundamentală, care explică în parte pesimismul lui Eminescu: zădărnicia sforțărilor omenești către un ideal umanitarist. În analiza poeziei „Epigonii”, trebuia să arate caracterul intelectual al pesimismului eminescian, după cum în analiza „Lucașfăru”, trebuia relevată apropierea filozofiei lui Eminescu de punctul ei ultim: ideea budistă a renunțării totale și destinul omului de geniu. Afară de aceste lipsuri, disertația se impune prin analize conștiințioase.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B relevă silința vorbitorului pentru ca citirea să fie cit mai corectă. Era bine de se ținea seama de volumul „Poezii”, ediție alcătuită de G. Ibrăileanu precum și de studiile sale critice: „Scriitori și curente”, „Studii literare” etc. Completind pe camaradul său, arată că influența budistă a fost exercitată, pe cale directă, întrucit Eminescu cunoștea original o parte din scrierile budiste.

Elevul *Cornescu I.* din cl. VI B spune că era bine de se observă mai de aproape gradarea sentimentelor din poezii, punându-se în legătură aceasta cu gradarea treptată și a pesimismului lui Eminescu.

Elevul *Pantzer H.* din cl. VII B spune că vorbitorul trebuia să arate data apariției poeziilor și, în felul acesta, gradarea pesimismului venia dela sine.

Elevul *Missir Anton* din cl. VI B ca și elevul Cornescu I., în numele clasei, aduc laude autorului disertației pentru felul cum și-a susținut tema.

Răspunzind părerilor, elevul *Avasilcăi V.* observă că contrar afirmației repetate, a insistat asupra tuturor influențelor din poezia lui Eminescu, scoțind în vală și pesimismul. Mai susține că a prezentat, în planul său, gradarea sentimentelor din poezii. Ordinea lor cronologică i se pare nepotrivită titlului disertației sale. Nu a cunoscut studiul d-lui Păunescu-Ulmu, dar a vorbit, în general, despre pesimismul imprumutat dela filozofia germană. Mulțumește pentru laudele ce i s'au adus, cit și pentru completările lucrării sale.

La urmă, d-l *Președinte*, după ce rezumă cele obiectate, trece la chestiuni de fond. Se arată că nu toți criticii lui M. Eminescu au aceleași păreri ci fiecare critică într'altfel. În disertație, elevul Avasilcăi V. trebuia să țină seamă de personalitatea artistică a autorului studiat. Planul lucrării i se pare nepotrivit. Era bine dacă s'ar fi cercetat mai întâi poeziile din finerețe și apoi pe cele de maturitate, scoțind tot odată în relief și influențele străine. Confinuindu-se cu arătarea ideilor din opera lui Eminescu, — se citează proza sa politică în deosebire de poezie. În proză, Em. nu mai condamnă viața, ci aici dă lupta pentru un viitor ideal. De sa mai constată că lucrarea care a fost rostită cu măsura necesară și cu pricepere, trebuia să dea o oarecare atenție și contribuției filozofice a lui Eduard von Hartmann, un ideolog „en vogue” în timpul cind Em. se găsea la Viena. Opera acestui filozof completează pe aceea a lui Schopenhauer.

Durata ședinței: două ceasuri.

15 MART 1931

La începutul ședinței, elevul *Mandea T.* din cl. VII B citește o recenzie despre romanul „*Dragomira*” de Victor Eftimiu, căutând să scoată în evidență, după ce a făcut o succintă rezumare a operei, personajele principale : boierul Iancu Dragomir, Domnița Smaranda și Costea Georgescu, administratorul moșiilor. Se insistă asupra rivalității pentru stăpânirea moștenirii Dragomirilor, luptă care formează miezul acțiunii principale. Se arată calitățile romanului. Această operă are puterea de a evoca trecutul clasei boierești, cu sufletul ei dezagregat.

Elevul *Georgescu St.* din cl. IV B recită poezia „*Nunta în codru*” de M. Eminescu.

Elevul **Burlă I.** din clasa VII B dezvoltă disertația sa despre **Importanța operei științifice a lui Bogdan P. Hașdeu.**

Autorul disertației, după ce vorbește de cultura științifică din țară pînă la B. P. Hașdeu, arată că, prin studiile sale istorice și filologice, s'a ridicat la înălțimea științei universale.

Se dă atenție faptului că scriitorul, în domeniul istoriei, a creat opere originale, deși nu a putut să ajungă la rezultate sigure. Ajutat de erudiția sa neîntrecută, spune vorbitorul, istoricul Hașdeu a deschis perspective noi în istorie, amestecînd istoria cu chestiuni de filologie și de literatură. După ce se discută întreaga sa operă istorică, se trece la fixarea normei de conduită a istoricului. Se dovedește că Hașdeu are în vedere, în creațiile sale, numai veșnicul adevăr, care nici odată nu poate fi falsificat pentru specularea chestiunii naționale sau al oricărui interes trecător. Cînd „*Istoria critică a Romînilor*”, vorbitorul arată realizarea părerilor învățatului istoric și filolog : planul său vast de concepere și sprijinul izvoarelor pentru întărirea unui adevăr. După ce se studiază opera sa istorică, arătîndu-se că Hașdeu s'a ocupat mai mult de veacul al XIV-lea, cea mai întinecată epocă din istoria noastră, elevul Burlă I dovedește că, odată cu cercetările istorice, Hașdeu a strîns multe acte. Exceptînd cele citeva documente slavone, cea mai mare parte sunt românești, în care se găsește scrisă limba vorbită, din cele dintîi timpuri de formație ale poporului românesc. În acest capitol, Hașdeu e caracterizat ca o fire neastîmpărată, impulsivă, aprinsă, — polemizînd cu frunțașii dela revista „*Convorbiri literare*”. Vorbitorul spune că Hașdeu ca filolog luptă contra celor cari căutau să dea o altă origină limbii noastre de cit cea latină. Cu imaginația bogată, cu răbdarea sa neîntrecută și cu aplicația sa spre studiile de limbă, a dat la iveală dicționarul *Etymologicum magnum Romaniae*, pe care nu l-a terminat. Incheind vorbirca sa, elevul Burlă I. arată influența lui Hașdeu asupra urmașilor, prin noile concepții introduse în istorie precum și prin noile teorii aduse în filologie.

În autocritică, elevul *Burlă I.* spune că nu a avut la dispoziție studii și lucrări critice privitoare la Hașdeu. Lucrarea sa nu e o cercetare personală.

Iau parte la discuție mai mulți elevi, arătînd greșelile de fond și de formă.

În cecece privește fondul, elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B arată că vorbitorul trebuia să facă o sinteză a materialului adunat, să precizeze foloasele reale aduse de opera istorică și filologică a lui Hașdeu, punînd în lumină partea bună cît și partea rea ; să fi stăruit asupra întregii opere științifice, amintînd și de „*Cuvente den betrani*”. Mai spune că vorbitorul și-ar fi putut atinge ținta, arătînd că oamnenii de știință au găsit în textele strîns de Hașdeu izvoare sigure, apoi că

multe ipoteze clădite pe imaginație nu se inclină în fața criticelor. Impută vorbitorului că a trecut cu vederea limba veche întrebuițată de Hașdeu în opera sa vastă, pe care a dat-o cuvintelor din dicționarul *Etymologicum magnum*. Nici n'a caracterizat influența slavonă asupra lexicului românesc. Spune că autorul disertației nu a reușit să ne zugrăvească pe „omul” pasionat pentru știință.

Elevul *Gafta I.* din cl. VII B arată că vorbitorul a făcut numai un rezumat al operelor fără să scoată în evidență însemnătatea lui Hașdeu, un apărător al latinității romînilor, urmînd principiile școlii ardelenice.

În critica ce face, elevul *Ionescu T.* din cl. VII B arată că lucrarea a fost dezvoltată în chip monoton. A insistat prea mult în tratarea unor chestiuni, în timp ce opera filologică a fost tratată prea superficial. Planul disertației a fost lipsit de o închegare unitară. Mai crede că era necesar să se fi făcut o paralelă între istoricul Hașdeu și înaintașul său M. Kogălniceanu.

Elevul *Missir A.* din cl. VI B este de părere că vorbitorul s'a servit numai de citeva texte critice și nu a dezvoltat nici o părere personală.

Elevul *Burlă I.* analizînd părerile exprimate, spune că unele au fost în contradicție. Mulțumește colegului Bogdan Gh. pentru obiectivismul criticii sale.

D-l *Președinte*, după ce rezumă cele spuse pînă atunci, constată și d=sa monotonia cu care a fost citită această lucrare și stilul puțin clar. Mai observă că nu s'au scos la lumină ideile principale. D-l Președinte mai spune, pe scurt, următoarele : „B. P. Hașdeu a fost un om învățat, cum poate nimeni din timpul său, nu era. Cultura sa vastă a cîștigat-o dela tatăl său, scriitorul rus Al. Hașdeu, prieten cu Aron Pumnul. Ca om deprins cu lucrări științifice, e cel dintîi care a dat importanța cuvenită studiilor folkloristice. A căutat să facă compararea producțiilor populare dela alte neamuri cu cele ale noastre, adunînd mai bine de 460 de texte populare. Producțiunile populare scrise, care sunt o contaminare din toate părțile lumii, fac legătura cu literatura noastră cultă. În revista „*Columna lui Traian*”, condusă de B. Hașdeu, scriitorii populari P. Ispirescu, I. Fundescu, I. Bibicescu, Ci. Dem. Teodorescu și alții și-au tipărit mare parte din producțiunile lor — basme și poezii, redade așa după cum le-au prins din gura poporului”.

Durata ședinței : două ceasuri și zece minute.

Nr. 9

29 MARTIE 1931

Elevul **Ifrim Gh.** din cl. VI B dezvoltă disertația intitulată : **Rolul național și educativ al operei lui Gh. Coșbuc.** Tra-

fîndu-se însemnătatea curentului popular și deprimarea adusă de influența pesimismului eminescian asupra literaturii din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, se scoate și mai mult în evidență superioritatea poeziei lui Gh. Coșbuc. Se trece la caracterizarea lui Gh. Coșbuc, în privința modului cum el vede natura. La acest poet, natura nu este numai cadrul pentru intruparea unei idei, ci factorul principal de inspirație. Se vorbește apoi și de celelalte izvoare de inspirație, legende și basme. Cunoșcînd de aproape viața, credințele, datinele și în sfîrșit toate actele țaranului, el le zugrăvește cu destulă putere în balade. Se demonstrează prin citarea poeziilor, violența sentimentului de ură și de iubire ale il-

căilor și fetelor dela țară. Mai departe, se arată că poetul nu cîntă numai vicața fărâncască cu toate aspectele ei, ne mai dă vicața din trecut cu eroismul caracteristic în „Pașa Hassan“, „Ghiaura“, „Ștefăniță-Vodă“, „Cetatea Ncamțului“. Vorbitorul spune că poetul Coșbuc nu lasă uitată și vitejia de pe cîmpul de luptă din timpul războiului de independență, dîndu-ne poeziile cuprinse în „Cîntece de vitejie“ precum și în proza sa narativă: „Povestea unci coroane de oțel“ și „Războiul nostru pentru neafîrnare“. Arată că în scrierea „Din țara Basarabilor“ se povestesc faptele mărețe ale familiei Basarabilor și credința lor în Domn și Dumnezeu. Ca încheiere, autorul disertației caută să scoată pilde de vicață simplă și senină, de vicață morală, de vitejie și de echilibru sufletesc.

În autocritică, vorbitorul spune că s'a servit de criticele: „Poetul țărănimii“ de C. Dobrogeanu-Gherca și de studiul d-nei Constanța Marinescu.

Elevul *Mandea T.* din cl. VII B impută autorului disertației că cele dezvoltate n'au corespuns de loc cu titlul temei. În privința citațiilor de poezii, crede că era mai bine dacă ar fi explicat numai cecece era potrivit scopului său; numai spre sfîrșitul lucrării cînd tratează proza, se apropie de tema dată. Nu se vede un plan bine determinat, pentrucă tratează mai întîi poezia, apoi proza și în urmă trece iarăși la poezie.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B spune că introducerea disertației a fost scurtă. Pentru analizare, nu a luat cele mai bune poezii patriotice și nu a avut în vedere vre-un plan precis, întrucît citațiile au fost expuse fără de nici o normă. Este de părere că vorbitorul trebuia să insiste asupra influenței literaturii sanscrite, pentru explicarea tendințelor din unele poezii. Mai spune că era necesar să fi făcut o comparație între poetul țărănimii și O. Goga, poetul suferințelor din Ardeal.

Elevul *Cornescu I.* din cl. VI B arată că era de dorit ca vorbitorul să fi făcut o apropiere între poezii Gh. Coșbuc și V. Alexandri. Nu a insistat de loc asupra poeziilor din „Cîntece de vitejie.“ Din poeziile lui Coșbuc, reiese că soldatul se duce la luptă pentru a-și face datoria, pe cîtă vreme din poeziile lui Alexandri, vedem pe român că luptă numai pentru glorie.

Elevul *Pantzer H.* din cl. VII B este de părere că n'au fost îndestulătoare citațiile cit și analiza lor. Susține că era necesară o analizare mai minuțioasă a fiecărei poezii și scoaterea în evidență a rolului educativ și național. Gh. Coșbuc a venit din Ardeal cu o notă umanitară și obiectivă, cu o nouitate de simțire, cu vigoarea și frăgezimea firei sale optimiste, tocmai cînd literatura și sufletele erau cuprinse de pesimismul eminescian. Prin felul ei, această poezie s'a impus de la început și-a avut un rol mare în educația masselor.

Elevul *Ifrim Gh.* răspunde obiecțiunilor camarazilor săi, motivînd felul cum a crezut că trebuie să trateze însemnătatea educativă și națională a operei, prin evidențierea acestei chestiuni în concluzia temei sale. De ar fi făcut comparațiile cerute, vorbitorul crede că ar fi împovărat și mai mult înțelegerea subiectului. Spune că nu a consultat numai criticele citate, a citit întreaga operă a autorului și a căutat să fie cit mai personal.

Din răspunsul autorului disertației tuturor oponentilor săi, d-1 Președinte vede că proponentul s'a folosit de isvoare și le-a asimilat. Subiectul a fost destul de greu, de aceea se cerea o discernere a materialului și o mare iscusință în dezvoltare. D-sa este de părere că multe analize și considerațiuni puteau să lipsească dela început, intrînd de-adreptul în miezul lucrării. Trebuia să facă într-un mod lămurit și în întregime ea, caracteristica poetului Coșbuc din punct de ve-

dere educativ și național. D-1 Președinte mai spune: „Din poezia lui Coșbuc reiese sănătatea morală dela țară. El a fost influențat de vicața patriarhală, pe care o cunoaște și o admiră. S'a identificat cu sentimentele flăcăilor și ale fetelor. Ne dă tot sufletul și limba poporului, exprimate cu artă, fără adaosul omului cult. Coșbuc este un poet obiectiv, pe cînd Alexandri e subiectiv și mai puțin impresionant. Poetul cîntă nu numai veselie ci și suferința, necazurile... Și dela acestea din urmă, spune d-1 Președinte, vorbitorul trebuia să scoată materia pentru lucrarea sa. Mai departe, d-sa spune: „Camarazii elevului Ifrim au susținut greșit că era potrivită o comparație între Goga și Coșbuc, sau, că vorbitorul trebuia să fi arătat influența sanscrită în poezie. Toate acestea întunecau și nu luminau. Autorul disertației, de bună credință, a dat și cîteva explicațiuni necesare. Legenda „Briul Cosinzenci“, după ce a rezumat-o, a și analizat-o în toate amănunțele ei“.

D-1 Președinte este de părere că citirea poeziilor lui G. Coșbuc determină un sprijin moral, un indemn spre Bine, Frumos și Adevăr; că opera sa poetică este o adevărată binefacere sufletească și într'o bună măsură servește la educația intelectuală, estetică și morală a fineretului. Cecece a scris poetul, ne îndreaptă să admirăm vigoarea unită cu sănătatea trupească și sufletească a țărănilor din Ardeal, să cunoaștem credințele, datinele și tot fondul lui sufletesc. Poezia lui C. ne arată să respectăm frumusețea începutului de vicață și să urmărim pildele de devotament cit și bunul simț al poporului de jos. Din „Războiul nostru pentru neafîrnare“, „Povestea unci coroane de oțel“ și „Cîntece de vitejie“ simțim sforțările rominilor pentru un trai liber, grija voinicilor luptători pentru cei rămași acasă. Poeziile cuprinse în „Balade și idile“, „Fire de tort“, „Ziarul unui pierdevară“ sunt o hrană sufletească pentru întărirea dragostei de Țară și de Neam. Durata ședinței: două ceasuri.

Nr. 10

26 APRIL 1931

Elevul **Frunzescu Al.** din cl. VII B dezvoltă disertația: **Influențele străine în poezia lui M. Eminescu.**

În introducerea sa, autorul disertației consideră opera lui Eminescu ca cea mai personală, din întreaga literatură romină. Arată însă, că sensibilitatea excesivă și înclinarea sa naturală către speculațiuni filosofice, l-au făcut să se inspire din operele de filosofie. După ce se demonstrează că, din finerețe, Eminescu a fost influențat de romanticii germani și chiar francezi dela care a reținut acel „mal du siècle“ (Laménais, Lamartine, Victor Hugo), se trece la concepția filosofică împrumutată parte dela Schopenhauer, Hartmann și Kant, și, parte dela sistemul de filosofie budistă. Vorbînd de înniruirea filosofică, se amintește că fiecare din filosofii germani aveau la bază studii adinci în domeniul filosofiei indiene, lucru care îl face pe Eminescu să guste și mai mult din frumusețea cugetării budiste. Vorbitorul explică desăvîrșita asemănare dintre versetele vedalelor și unele poezii de maturitate ale poetului român, ca „Scisoarea I-a“, „Scisoarea II-a“, „Scisoarea IV-a“, „Kamadeva“, „Ođă în metru antic“ și în special „Rugăciunea unui Dac“. Mai ilustrează elementele de inspirație dela metafizica lui Schopenhauer prin citații din poeziile: „Glosa“, „Mortua est“ (pasivitatea, idea că vicața

este un vis searbăd). Elevul termină exprimându-și convingerea că Eminescu reușește prin asimilarea amalgamului modelelor străine să elaboreze în poezie o idee unitară, independentă de geneza isvoarelor de inspirație.

În autocritică, elevul *Frunzescu Al.* recunoaște că nu a documentat destul de clar cele spuse, lipsindu-i isvoarele principale.

Elevul *Avasilcăi V.* din cl. VI B crede că poetul Eminescu nu a mai idealizat trecutul, după ce a intrat în sfera de influență germană. Arată că era de dorit ca vorbitorul să fi analizat mai întâi pe Alfred de Musset și pe Lafontaine, și mai la urmă pe ceilalți de mai mică importanță.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B aduce laude acestei lucrări expuse liber. Mai spune că influențele străine hotărâtoare în opera lui M. Eminescu au fost relevate atât cât trebuia.

Răspunzând observațiilor făcute, elevul *Frunzescu Al.* constată un neadevăr când s'a afirmat că poetul nu ar fi idealizat trecutul odată cu influența filozofiei germane. Poetul idealizează trecutul și mai târziu, dacă avem în vedere activitatea sa ziaristică cit și în poeziile de maturitate („Scrisoarea a III-a“ și „a IV-a“). Mai constată că trecerea de la Alfred de Musset la ceilalți era de nevoie și la locul ei, întrucât prin aceasta ar fi corespuns unor date cronologice necesare în evidențierea evoluției unui talent.

D-l Președinte găsește că vorbitorul a tratat mulțumitor influențele străine în opera lui Eminescu, fiind scama de toate isvoarele ce le-a putut utiliza. Pe lângă acestea, mai trebuia să se fi folosit de studiul d-lui profesor I. Rașcu*) și să fi arătat înțiruirea filosofiei lui Platon asupra operei poetului român. O dezvoltare a tratării subiectului, din mai multe puncte de vedere, ridică valoarea operei poetice și nu o scoboară. După cum s'a și observat de vorbitor, în poezie se vede o desăvârșită concordanță între aspectele scrierilor străine cu propria stare sufletească a lui Eminescu. De-a, mai departe, completează subiectul dezvoltat în ședință: „În poeziile de la început „Floarea albastră“, „Călin“, „Povestea teiului“, „Strigoii“, este vădită influența romantică germană, pe când în poeziile de maturitate elementele romantice încep să lipsească. De luăm poezia „Scrisoarea IV-a“ sau „Luceafărul“ găsim reminescente de medievalism apăsător, când e vorba de „paj“ și de „castel“. În felul cum începe poezia „Luceafărul“ cu „A fost odată...“ se anunță o poveste românească, iar când e vorba de „Cătălin“ și de „Cătălina“ — din aceeași poezie, se atestă elementul popular românesc. Dacă Eminescu și-a asimilat gândirea filosofiei germane, aceasta se potrivea cu însăși natura ființei sale. Starea lui sufletească l-a făcut să trăiască pesimismul lui Schopenhauer, idealismul lui Kant și Fichte, precum și pesimismul religios din poezia budistă. A armonizat însă perfect de bine produsele de proveniență străină.

În ceea ce privește forma poeziilor, Eminescu se îndepărtează de la stilul înflorit — mai mult sub influența romantismului german — și întrebunțează un stil sobru — cumpătat —, făurindu-și o limbă proprie. Stilul său artistic se poate observa și în proză („Sărmanul Dionis“, „Cezara“ și „Făt frumos din lacrimă“).

*) Din revista „Îndreptar“, 1930 — 1931, *Écouri* franceze în opera lui M. Eminescu de I. M. Rașcu.

După recitarea poeziei „10 mai“ de Gh. Coșbuc de către elevul *Georgescu Ștefan* din cl. IV B și a unei anecdote de către elevul *Ionescu Gh.* din cl. IV B, urmează disertația elevului **Gafta I.** din cl. VII B despre **Romanul istoric al lui I. Slavici.**

Iată câteva idei date în rezumat: Deși I. Slavici nu e trecut în programul școlar, este de nevoie să se amintească și să se cunoască cel puțin o latură din activitatea sa literară. Contactul cu M. Eminescu, la Viena, a determinat cunoașterea la perfecție a limbii noastre literare; în felul acesta se explică limba cea simplă, sobră, înțeleasă de toți pe care el a întrebunțat-o mai ales în nuvelele sale: „Popa Tanda“, „Budulea taichii“, „Moara cu noroc“, „Vecinii“ și altele. Puterea sa de povestire se observă în lucrările mai întinse, în romanele sale sociale precum și în romanul său ciclic, cu caracter istoric, „Din bătrâni“. Mai înainte de a trece la acest roman, elevul demonstrează importanța romanului istoric la toate popoarele și face un istoric al romanelor apărute la Români, cit și la străini. Mai departe spune: „I. Slavici, un cercetător sriguitor al istoriei, avea chemarea să scrie romane istorice. Cunoștea bine vicața rurală din Ardeal, astfel că din combinarea acestor isvoare, dă la iveală romanul său istoric. Înainte de I. Slavici, s'au mai scris romane istorice, cum este opera neisbutită „Ursita“ a lui B. P. Hașdeu. Narațiunea istorică în „Din bătrâni“ este greșită în însăși compoziția sa din lipsă de credință în vederea adevărului istoric și din ocolirea analizei psihologice a eroilor. În roman se descriu numai fapte istorice. I. Slavici a zugrăvit în opera sa istorică epoca veche cu multe probabilități. În primul volum, „Luca“, romancierul a vrut să închege vicața strămoșilor noștri, în timpul Împăratului Justinian. Pe culmile pleșuve ale Bucegilor, Români trăiau izolați de barbarii gepizi și bulgari. Cîteva cete de Români erau conduse de preotul Luca. Fiul său Bodea căsătorindu-se cu fiica unei căpitenii sirbești, după multe peripeții și lupte cu barbarii, ajunge să statornicească o credință sigură în tovarășii săi. În volumul al II-lea „Manea“, se continue povestirea evenimentelor, punind pe Metodi și Ciril că ar fi trecut în Dacia. Preotul Manea, preot fără sfințire și fără de carte, s'a însurat cu Ana, iubită de Bușac, comandantul unei cete de Bulgari. Manea și Ana, care au fost răpiți, s'au revăzut mai târziu în niște împrejurări nenorocite. Nu este nici o analiză psihologică; vom găsi pasiuni cari tot cresc, păreri de rău pentru un păcat, un amestec de bunătate și de răutate, etc. Slavici descoperă la anul 800 în țările noastre pe Slavi, pe Sirbii neromanizați și face din Tirgoviște un scaun de domnie. Scriitorul își dă toată silința de a ghici în negura vremurilor, silință care a fost, la urmă, înfrântă. Prin calitățile numeroase ce prezintă opera sa, I. Slavici merită să fie trecut printre prozatorii de valoare.

Elevul *Tigăeru Șt.* din cl. VII B spune că a făcut bine propunătorul de a pus alături „Ursita“ lui B. P. Hașdeu, scoțind prin aceasta în evidență calitățile unor romane scrise de I. Slavici. Disertația merită laudă pentru felul expunerii.

D-l Președinte spune în rezumat următoarele: „În tratarea subiectului ales, elevul trebuia să introducă citări mai ample din variatele descrieri de vicață primitivă a celor dinții așezăminte românești, începînd din veacul al V-a și pînă în veacul al VIII-lea. În felul acesta s'ar fi văzut, din roman, cum s'a introdus creștinismul la Români, venit prin misionari slavi din P. Balcanică.

Mai departe d-se spune: „I. Slavici ne-a lăsat o operă vastă din toate punctele de vedere: schițe, nuvele, romane, amintiri, studii pedagogice, teatru. Scriitorul a avut o credință politică nestrămutată: visa o Confederație germană cu centrul la Viena. În romanul său ciclic „Din bătrini“, Slavici vrea să ne învețe, iar în romanul „Cel din urmă Armaș“ vrea să demonstreze că o societate lipsită de tradiție va ajunge să distrugă caracterele șovăitoare. Slavici părăsește studiile sale ideologice, folosindu-se de literatură pentru a despărți binele de tot ce este rău. Toate mijloacele poetice le subordonează ideii morale“.

Durata ședinței: un ceas și patruzeci și cinci de minute.

No. 12

24 MAI 1931

Elevul *Georgescu Șt.* din cl. IV B recitează poezia „*Inchinare*“ de *Mircea Rădulescu*.

Elevul *Horăscu N.* din cl. VII B face o recenzie asupra romanului „*Coamoara regelui Dromichet*“, scris de *Cezar Petrescu*. Înfațișează mai întâi un rezumat, urmărind întreaga acțiune. Caracterizează personajele principale și citește din operă mai multe fragmente pentru a înlesni înțelegerea unor calități de fond și de limbă.

D-l Președinte spune că „*Coamoara regelui Dromichet*“ este cea dintâi dintr-o trilogie în care romancierul *Cezar Petrescu* încearcă să ne dea societatea românească în complexul ei. În roman, fizionomia satului se vede schimbată prin invazia progresului industrial, ajutat și de demagogia politicianismului.

Elevul **Tigăeru Șt.** din cl. VII B dezvoltă disertația despre **Sentimentul patriotic în opera lui V. Alexandri.** Ne arată starea culturală a Moldovei la începutul veacului al XIX-lea și rolul ce V. Alexandri l-a avut în dezvoltarea poetică din țară, timp de 50 de ani. Vorbește apoi despre influența ideilor de libertate și de frație asupra tânărului Alexandri, idei care-l vor sili ca, de îndată ce vine în țară să facă cunoscută în poezie ziua desrobirii țiganilor. Se trece la efectele revoluției dela 1848 din Moldova, când poetul exilat cutreără țările apusene, unde-și câștigă simpatii printre români și străini pentru ideile liberale și pentru unirea țărilor romine. Vorbitorul arată geneza poeziilor: „*Adio Moldovei*“, „*Sentinelă romină*“ și „*Deșteptarea României*“. Mai departe studiază activitatea diplomatică și cea desfășurată în revistele pe care le-a condus sau la care a colaborat, și arată însemnătatea poeziilor „*Anul 1855*“ „*Hora Unirii*“ și altele, scrise de poet în vederea unei României fericite, una și nedespărțită. Figurile mărețe din istoria noastră națională le-a ilustrat autorul disertației, din citațiile citorva poezii cu caracter epic: „*Dumbrava roșie*“, „*Dan Căpitan de plai*“, „*Vlad Țepeș*“ și „*Stejarul*“, „*Răpirea Bucovinei*“ etc. Arată cum poetul Alexandri cîntă faptele de arme ale vitejilor români cu prilejul războiului pentru neafirmare, în mai multe ode din volumul „*Ostașii noștri*“. Vorbește și de importanța ideilor și sentimentelor patriotice în comedii, dramele și pastelurile sale, din care reiesă iubirea de țară, dragoste pentru țaran și încrederea ce o are în însușirile întregului nostru neam. La sfârșit se aduce un elogiu memoriei bardului dela Mircești și îndeamnă ca, vicața cit și opera, consacrate înălțării Patriei, să fie pildă pentru toți.

În autocritică elevul *Tigăeru Șt.* arată că mai erau și alte poezii cu caracter patriotic, dar nu le-a mai amintit ținând seamă de scurtimea timpului pentru tratarea lucrării.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B mulțumește disertantului pentru pricepera și căldura cu care a știut să analizeze poezia patriotică a bardului nostru național, V. Alexandri. Atît obiectul lucrării, cit și forma simțită în care s'a prezentat, au contribuit, deopotrivă, la crearea unei atmosfere viioae, aproape căldă, bine venită unui sfârșit de activitate școlară. Cu privire la fondul lucrării, elevul Bogdan crede că ar fi fost bine ca, înainte de a se fi intrat în analiză poeziilor, să se fi explicat psihologicește predilecția lui Alexandri pentru poezia patriotică. S'ar fi văzut astfel, că entuziasmul său pentru faptele și virtuțile neamului nostru provine din firea sa prin excelență optimistă. Numai datorită acestui optimism „*vechul Alexandri*“ a putut cînta ispășirea trecutului nostru național, aspirațiile prezentului său, și tot pe el se sprijinia credința-i nestrămutată, în viitorul strălucit al Patriei sale.

Data la această se mai adaugă plăcerea și interesul — aproape copilăresc — ce-i trezia orice manifestare militară, cum și un prilej strălucit — războiul independenței —, se înțelege pentru ce poezia patriotică ocupă un loc atît de mare, în opera lui Alexandri. În altă ordine de idei, elevul Bogdan întreabă de ce s'au pus pastelurile între poeziile patriotice, și dacă s'a găsit că au calitățile cerute pentru aceasta (lucru de care se îndoeste), pentru ce s'a vorbit despre ele în urma dramelor istorice și nu odată cu celelalte poezii, ca exemplu pentru același fel de manifestare a patriotismului lui V. Alexandri. În ceace privește afirmația disertantului că poeziile lui Alexandri vor rămîne veșnice, nu e de aceeaș părere, cel puțin pentru o mare parte din ele.

Orizontul poeziilor sale — mărginit la aspirațiile și la nivelul intelectual al epocii —, unele exagerări, cum și lipsa de profunzime a ideilor îi tăpese lui Alexandri nimbul universalității și al veșniciei. El, făturlin, totuși, poetul nostru național, valoarea lui unică stînd — cum a zis Maiorescu — „în totalitatea acțiunii sale literare“.

Elevul *Tigăeru Șt.* răspunzînd camarazilor săi, amintește, că, atunci cînd este vorba de patriotismul poetului, nu mai eă nici un sens discuția optimismului lui său. Nu a citat, și nici nu a analizat, ci numai a caracterizat în mică parte.

D-l Președinte constată că elevul *Tigăeru Șt.* are cunoștințe serioase și s'a ocupat cu dragoste de tema sa; numai că lasă impresia de ceva neterminat, atunci cînd trece la analiza și caracterizarea pastelurilor, după ce mai înainte și-a exprimat observațiile în legătură cu poezia dramatică.

Secretarul Societății, elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B arată cum au decurs ședințele, numărul membrilor cari au luat parte la ele, face un tablou de membrii cari au dezvoltat disertații, cari au citit recenzii, dări de seamă, comunicări și cari au făcut observații asupra lucrărilor sau au recitat versuri, în cursul anului încheiat.

D-l Președinte se ocupă de anuarul care va apare și care va fi rezumatul activității Societății literare „*Gr. Alexandrescu*“ din acest an școlar. Mulțumește tuturor membrilor pentru munca depusă și arată că o Societate literară școlărească urmărește pe lingă îndreptarea pe calea împlinirii datorici și educația voinții suflurilor plâpînde ale membrilor ei.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B cînd cuvîntul spune următoarele:

D=le președinte, iubiți colegi,

De bună seamă nimic nu e mai plăcut de cit, ajuns la capătul unui drum lung să privești înapoi la atâtea greutăți, cu care ai luptat și pe care le-ai învins. Se poate asemăna bucuria aceasta, cu plăcerea pe care o simte călătorul cind, după sușul cel greu, ajunge pe culmea înaltă a muntelui. Privești largă ce i se desfășoară de acolo, de sus, îi umple sufletul de bucurie. Chiar stincile și prăpăstiiile peste care a trecut cu trudă i se par acum mici, — mici pentru că le privește din depărtare, de sus, și mici pentrucă le-a învins. Asemenea călătorului ne aflăm noi, astăzi, către sfârșitul unui an de activitate în afară de programele școlare.

Muntele pe care l-am urcat noi nu va fi fost atît de mare și nici sușul atît de anevolos; se prezentau cu toate acestea, destule greutăți, așa că ajunși la capăt, avem dreptul să ne bucurăm privind munca noastră și cele îndeplinite prin ea.

Dacă această muncă nu a fost de tot spornică, faptul se datorește nu atît lipsei de bunăvoință cît numărului relativ mic de ședințe ținute, cum și despărțirii Societății în două secții — lucru care a luat puțința unei selecționări mai riguroase a lucrărilor, lipsindu-se, în acelaș timp, ședințele de un număr de membri cari puteau fi folositori. Meritul acelora cari au trecut peste aceste greutăți, învingindu-le, este cu atît mai mare. Într'adevăr dacă ținem seamă de scopul pe care și l-a propus Societatea noastră, acela de a împlini prin ședințele literare ceea ce nu se putea face la orele de curs, de a privi în totalitate opere și scriitori a căror valoare etică și estetică să fie scoasă în evidență, de a prezenta cărți și reviste apărute, de a da directive, — într'un cuvînt de a forma gustul pentru cel cit și modul de a înțelege opera literară, — ținind seamă de aceste chestiuni, putem spune că Societatea noastră și-a atîns, într'o bună măsură ținta.

În ședințele noastre s'au ținut disertații, unele bune, altele mai puțin bune. Toate, însă, au dat rezultatul dorit, căci din discutarea lor prin indicațiile d=ului Președinte, lucrările au fost pe deplin lămuite.

S'au recenzat cărți și reviste, indemnindu-se la citirea lor. S'au recitat poezii dintre cele mai bune ale noastre. S'au comemorat ori de cite ori s'a ivit prilejul, fapte și oameni cu nume în literatura noastră. S'a făcut tot ce se putea face prin greutățile amintite și după oboseala a 6 zile de curs, căutîndu-se — pe cît era posibil — să se facă din aceste ședințe, un prilej de revedere intelectuală. Mă simt dator, d=le Președinte, să vă exprim acum la sfârșitul anului mulțumirea și recunoștința membrilor Societății ce conduceți.

Inițiator al acestei Societăți, — după o perioadă de inactivitate —, D=lv a fost și cel mai zelos susținător al ei, muncind mai mult de cît toți și afirmîndu-vă de atîtea ori voința hotărîită de a duce la bun sfârșit greaua sarcină ce ați luat. Tenacitatea și abnegația Dv. au servit nu numai odată de îmbărbătare și exemplu acelora cari șovăiau. Recunoștința noastră este meritată dar nu mă îndoiesc că mulțumirea sufletească de a fi săvîrșit ceea ce v'ați propus este o răsplătă încă mai mare pentru Dv. Și acum mă îndrept către voi, dragi colegi, către voi cari ați dat concursul pentru îndeplinirea acțiunii al cărei bun sfârșit îl sărbătorim astăzi. Adunîndu-ne în ședințele noastre literare, am învățat pe lingă altele, a ne cunoaște unii pe alții și a stabili o legătură mai întinsă și mai trainică între noi. Liceul, prin împărțirea lui în clase, precum și lipsa excursiunilor și a

altor manifestațiuni școlarești mai întinse, face puțin posibilă cunoașterea în deaproape a tuturor elevilor.

Cioul acesta a fost umplut prin activitatea Societății literare. Și nu e puțin lucrul acesta. Prin încercările grele prin care trecem, țara noastră are nevoie mai mult ca oricind de unire; iar unire fără cunoașterea femeinică a tovarășilor nu se poate. Unindu-ne între noi și pe urmă cu cei din alte părți, noi vom forma pătura conștientă și hotărîitoare de mîine, a acestei țări.

Mi-amintesc că în prima ședință a anului acesta, după frumoasele cuvinte de deschidere ale d=ului Președinte, mi s'a încredințat de către voi, colegii mei, sarcina de a mă face interpretul sentimentelor voastre la o zi ca aceea. Spuneam atunci, printre altele că Societatea literară deschide cîmp larg celor cu dor de muncă și terminam cam așa: „muncii și vă veți afirma!“... Cuvintele acestea — care, sigur, erau în gîndul tuturor, au avut răsunet și au dat roadele așteptate. Rămîne, ca în anii viitori, cei ce vor fi membrii Societății să ducă mai departe — ajutați de experiența și învățăturile înaintașilor — frumoasa activitate începută. Acum la sfârșit de an pe lingă bucuria lucrului îndeplinit, ne încercăm și o ușoară tristetă: e duioșia despărțirii celor cari au lucrat împreună și în acelaș scop. Mai mare și mai firească este această duioșie pentru noi acci cari, peste cîteva zile, părăsim școala unde ne-am petrecut atîția ani — poate cei mai frumoși, — cei mai plini de iluzii și mai fără de grijă în vicața noastră. În lupta și greutățile în care intrăm pe rînd, vom purta în sufletele noastre amintirea frumoasă a zilelor de acum. Și cînd, după amar de ani, ne vom întîlni prin cine știe ce colț de țară, atunci ne-or năpădi cu drag aducerile-aminte. Privite prin prisma timpului scurs, faptele și întîmplările de astăzi ne-or părea mai frumoase și mai pline de farmec. Iar pînă atunci, să ne construim idealuri, să ne jucăm cînd avem timp, să muncim cu nădejde cînd trebuie, să avem încredere în noi și Dumnezeu, și vom izbui“.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B mulțumește și asigură că sfaturile și învățăturile date au prins în sufletele elevilor. Ei vor căuta să se folosească de ele, urmîndu-le și pe viitor. Spune că conducătorul Societății privește cu îngrijorare momentul despărțirii, întocmai ca și un părinte chinuit de gîndul că fiii săi sunt gata să plece în pribegie.

Elevul *Tigăeru Șt.* din cl. VII B aduce prinoul de recunoștință pentru cunoștințele împărtășite. Își exprimă convingerea că lumina aprinsă în suflete, va face pe toți să ocolească cărările necunoscutului și îi va aduce numai pe drumul cel bun.

Elevul *Missir Anton* din cl. VI B în numele clasei a VI aduce mulțumiri d=ului Președinte, pentru îndrumările și sfaturile date.

D=I Președinte răspunzînd, mulțumește tuturor membrilor pentru sentimentele exprimate cu atîta însuflețire.

În fața intrării principale a liceului, comitetul cit și membrii Societății s'au fotografiat.

Durata acestei ședințe a fost de două ceasuri și treizeci de minute.

OPERA CRITICĂ

A LUI

T. L. MAIORESCU

de elevul GH. BOGDA
din cl. VII B.

Dacă actuala dezvoltare culturală și literară ne dă dreptul la legitime speranțe și la o îndreptățită mandrie, este bine, totuși, să ne amintim câteodată lucrurile n'au fost totdeauna așa, că n'am stat totdeauna afit de bine în privința aceasta. Și nu zicem „n'am stat afit de bine” socotind că nivelul cultural astăzi ar fi putut fi afins din capu=locului — există doar o lege a evoluției și progresului — ci gândindu=ne la o anumită stare de spirit și de lucruri, caracteristică unei perioade din istoria noastră, la o direcție culturală care, de s'ar continuat, ar fi primejduit dezvoltarea firească a poporului românesc. Această grășită direcție culturală aparținea epocii de tranziție de după 1848, epocă în care — sub năvala formelor civilizației apusene — vechile noastre instituții fuseseră desființate, creindu=se o adevărată prăpastie între reformele occidentale și fondul nostru oriental.

Așadar, după primejdia imitației servile în literatură, după abuzul de naționalism, se încercă acum așezarea temeliei finăului stat românesc, pe un isbit contrast între realitate și aparență, între fond și formă. Temelie șubredă, cu urmări dezastruoase afit pentru trăinicia cit și pentru valoarea operei începute. Un prim rezultat și apăruse în toată grozăvia lui: „neadevărul” în toate formele manifestare ale spiritului public.

Era, deci, timpul ca critica să=și îndeplinească rolul său binecuvîntat, deosebească binele de rău, să tempereze pornirile greșite, să formeze gustul opinia publică.

Un curent critic se formase încă dela 1840, fiind reprezentat chiar de a care contribuiseră în largă măsură — fără să prevadă unele rezultate rele — formarea acelei situații: M. Kogălniceanu, C. Negruzzi, Al. Russo, V. Alexandri, care au luptat în acest sens prin organele lor: „Dacia literară”, „Proșirca”, „România literară”, etc. Dacă acești reprezentanți n'au combătut toate rele existente, dacă n'au avut destulă influență, au făcut, în schimb, altceva bun au pregătit terenul favorabil unei mișcări critice mai înfinse¹⁾.

Se zice că fiecare epocă, fiecare mișcare, își are omul său. Trebuie să se ivească și în aceste timpuri de sbucium ale istoriei noastre, omul reprezentativ, îndrumătorul cu spirit cultivat și pătrunzător, cu vederi largi, cu simț realității, omul hotărît și incisiv, care să reguleze procesul de formație al culturii românești.

Omul acesta a fost *Titu Liviu Maiorescu*.

1) Vezi Ibrăileanu, — Spiritul critic: Junimea.

Născut în Craiova la 1840, Maiorescu făcuse în tinerețe studii strălucite. Iși luase doctoratul în filosofie la Giessen și licența în litere și drept la Paris, asimilându=și complect, în timpul acesta, filosofia germană idealistă care s'a dezvoltat către finele sec. al XVIII=lea și în prima jumătate a sec. al XIX=lea. Terminându=și studiile s'a întors în țară. Antiteza între lumea din care venia și lumea în care intra, era isbitoare. Deoparte erau înălțimi intelectuale superioare, cultură bogată, criterii sigure de a distinge binele de rău; de alta era sărăcie culturală și confuzie absolută între realitate și aparență, artă și contrafacere, știință și pretențiune.

În fața acestei situații, Maiorescu a văzut imediat că dacă ar fi voit să producă ceva original pe tărîmul speculațiilor filosofice, trebuia ori să se expatrieze, ori să se izoleze complect de viața și atmosfera patriei sale, rămânând fără nici o influență asupra dezvoltării ei culturale. Pentru Maiorescu, care pe lângă latura de logician, o avea și pe aceea de psiholog realist, era evident principiul că un autor trebuie să se conformeze situației și înălțimii mediului său, pentru a exercita o influență hotărîtoare asupra acestui mediu. De aceea, odată stabilit în țară, Maiorescu, împreună cu câțiva tovarăși de studii și de principii, întemeiază în 1864 societatea „Junimea”, avînd ca scop organizarea procesului de asimilare al culturii europene.

Organul de luptă al mișcării pornite de acest cerc a fost revista „Convorbiri literare” (1867), iar teoreticianul — Maiorescu.

È natural să ne întrebăm: care este sistemul de cugetare pe care se sprijină atitudinea lui Maiorescu față de problemele culturale în general și față de cele literare în special?

Ne mărginim în a spune că estetica sa, în latura ei metafizică, a fost inspirată de idealismul lui Schopenhauer (teoria contemplării impersonale în care individualitatea dispare), iar în partea ei tehnică, de teoriile hegheliene (prin intermediul esteticianului Vischer); că potrivit evoluționismului lui Herb. Spencer condamna orice salturi în reforma legislativă, nădăjduind într'o ameliorare treptată; că teoria „apriorismului kantian”, care acorda rațiunii un rol covârșitor în elaborarea științei pozitive, forma axa judecării sale filosofice; adoptase principiile lui Herbart, în privința precisiunii noțiunilor și a clarității stilului, într'un cuvînt, că era un om cu o solidă cultură generală, o fire rece și tăioasă, cu o sensibilitate dominată de inteligență și atitudine¹⁾. Principiile pe care critica maioreșciană a căutat să le impună, sunt: principiul artei pure — „artă pentru artă”; condiția impersonalității la baza creației artistice; respectul adevărului; corespondența între fond și formă.

În activitatea critică a lui Maiorescu se disting două perioade: prima — de critică generală sau culturală, fiind pînă la 1881 și caracterizată printr'un puternic spirit negativ; a doua — de critică literară, fiind dela 1881 pînă către sfîrșitul vieții. Odată stabilite aceste linii generale, să vedem în ce constă activitatea critică a lui Maiorescu, în prima perioadă.

Prin preajma anului 1855, una din chestiunile mult discutate de scriitori și public, era aceea a scrierii și ortografiei limbii române. În mijlocul disputei dintre etimologiști, fonetiști, etc. intervine Maiorescu, cu disertația sa „Despre scrierea limbii române”. În cele patru capitole ale lucrării sunt analizate cu pătrundere și multă erudiție, toate problemele privitoare la această chestiune, indicîndu=se solu-

1) Vezi I. Petrovici: „T. Maiorescu”

fiile cele mai juste. Sprijinit pe un bogat material documentar, Maiorescu stabilește regula: „acel sunete romine, pentru care se știe litera latină corespunzătoare, se scriu cu această literă făcând abstracție dela considerări etimologice“.

Combate fonetismul absolut al lui Pumnul, arătându-i urmările funeste: desbinarea literaturii în dialecte. „Fonetismul, — zice Maiorescu, — nu este un principiu fundamental al scrierii, ci o regulă secundară, supusă adevăratului principiu, care este intelectual. Deci scrierea va fi în cea mai mare parte a ei fonetică, dar nu pentru a exprima sunetul în sine, ci numai întrucât și sunetul exprimă ideea și este cea dintâi incorporare a ei“.

Combate, mai departe, sistemul etimologic ciparian, care cerea ca scrierea să se facă nu după vorbirea actuală, ci după legile derivației cuvintelor dela originea lor. Studiind schimbarea cuvintelor, paralel cu „transformarea tăcută a cuvintelor în laboratorul intelectual al omenirii“, Maiorescu conchide că etimologismul ar arunca limba cu secole înapoi, ar înăbuși metamorfoza fonetică și națională prin care a trecut.

Ațutudinea lui Maiorescu în problema limbii este, deci, ațutudinea unui adevărat pozitivist față de ideologii primejdioși, ce fundeau limba ca pe niște „mezișori“ și o turnau în tipare raționale¹⁾. Sistemul lui fonetic, primit, la început, cu vii proteste, este decretat, mai târziu, ca oficial, e adoptat de toți scriitorii și astfel Maiorescu are meritul de a fi contribuit la formarea unei scrieri ușoare și potrivite producțiilor literare.

Voind să publice o culegere a celor mai bune poezii rominești, membrii „Junimei“ au constatat că n'au aceleași păreri asupra operii de artă. Atunci Maiorescu scrie „O cercetare critică asupra poeziei romine“ (1867). Pe lângă critică acest studiu prezintă și explică, pentru prima oară la noi, două teze de estetică literară: 1) condițiunea materială și 2) condițiunea ideală a poeziei.

Poezia, ca toate artele, este chemată să exprime „frumosul“, care are ca caracteristic manifestarea ideilor în materie sensibilă. O condiție elementară a oricărui producțiuni artistice este, deci, de a avea un material, în care sau prin care să și realizeze obiectul. Materialul sensibil al poeziei e format nu de cuvinte — simplu organ de comunicare — ci de imaginile trezite de cuvinte în conștiința auditorului. Așadar „prima condițiune — o condițiune materială — pentru ca să existe o poezie în genere, este: ca să se deștepte prin cuvintele ei imagini sensibile în fantezia auditorului“.

Dar în metamorfoza lor, cuvintele unei limbi se desmaterializează, devin abstracte, pierzând imaginea sensibilă de care se legau la început. Prima datorie a poetului este, deci, să sensibilizeze gândirea cuvintelor. Aceasta se poate realiza prin: alegerea cuvintului cel mai puțin abstract, prin epite ornante, prin personificări, prin comparațiuni juste și nouă.

Prin urmare, dacă poetul nu poate fi totdeauna nou în ideea realizată, el trebuie să fie nou și original în vestmintul sensibil cu care o învălește și pe care îl reproduce în imaginația noastră.

Elementele politice n'au ce căuta în poezie, căci „politica este un produs al rațiunii (n'are, deci, material sensibil); poezia este și trebuie să fie un produs al fanteziei; una dar exclude pe cealaltă“.

În al doilea capitol al cercetării sale critice, Maiorescu analizează „condițiunea ideală a poeziei“, condițiunea pe care trebuie să o îndeplinească ideile ex-

1) Lovinescu.

primate de poet. „Ideea sau obiectul exprimat prin poezie trebuie să fie totdeauna un sentiment sau o pasiune și niciodată o cugetare exclusiv intelectuală sau care se linc de țărîmul științific, fie în teorie, fie în aplicare practică“. Într'adevăr, ca să poată exista, poezia trebuie să ne atragă și să ne intereseze prin plăcerea estetică. Pentru aceasta, însă, ea trebuie mai întâi de toate să fie înțeleasă. Iată, de ce poezia nu-și poate alege obiecte din domeniul politicii sau al științei: preferențiază decît puțină vreme. Iată, pentru ce trebuie să reprezinte simțăminte și pasiuni; pentru că acestea sunt comune tuturor oamenilor, sunt înțelese de toți și-i interesează pe toți. Dar cauza cea mai importantă, pentru care poezia nu poate trata obiecte științifice, este nevoia de repaos intelectual. Acest repaos nu ni-l poate da decît poezia, prezîntîndu-ne idei mărginite în forma sensibilă a frumosului, adică simțăminte și pasiuni, care să distrugă mintea oboșită de perpetua cauzalitate. Poezia intrupînd sentimente și pasiuni, „semnele caracteristice ale efectelor vor fi totodată calitățile ideale ale poeziei“. Poezia adevărată trebuie să ne arate o mișcare abundentă a gândirii. Aceasta se obține prin exprimarea, în puține cuvinte, a cit mai multe idei și de așa natură, încît să trezească în noi altele proprii. Poezia, ca și pasiunea, trebuie să prezinte — în marginile frumosului — o exagerare a gândirii, realizată prin alegerea unui anumit obiect sau prin ajutorul contrastului. Efectul contrar se produce prin idei de rînd și abuz de diminutive. Diminutivul — zice Maiorescu — își are rostul „numai acolo, unde micimea obiectului se produce impresiunea cea mai marcantă“. Cea din urmă asemănare între pasiune și poezie este „desvoltarea grabnică și crescîndă spre culminarea finală, ce o au amîndouă deopotrivă“. În poezie diferitele expresiuni nu sunt decît trepte de înălțare în drumul spre strofa culminantă, care este „esența, fapta poeziei și totodată măsura pentru efectul ce-l produce“. Aceste principii estetice sunt evidențiate de Maiorescu, prin exemple din capodoperele poeziei străine și a celei rominești. Din întreg studiul reiese starea tristă și nepermisă în care se găseau producțiunile noastre poetice; nepregătirea unor scriitori care făceau și a unui public care numia: „poezii“, niște aberațiuni de felul acestora din vestita „culesiune a studenților oradieni“. Deaceia, admirabilul studiu de estetică practică al lui Maiorescu, a fost cum nu se poate mai nimerit pentru vremea cînd a apărut, căci a dat poetilor talentați puțința să se perfecționeze, iar publicului — un îndreptar întru aprecierea adevăratei poezii. El se prezintă mai mult sub forma unei lucrări didactice, avînd scopul, nu de a produce poezi — „căci nici odată estetica nu a creat frumosul“ — ci de a înlătura scriitorii cu „fantezia seacă de imagini originale și inima goală de simțiri adevărate“. Marșcînd apropierea lui Maiorescu de idealismul concret al lui Fr. Vischer, pe a cărui estetică se sprijină, studiul acesta este „un fragment din europeanizarea cugetării rominești“¹⁾.

Dacă poezia noastră cultă era în decădere — cu excepția lui Alexandri — decădere ale cărei cauze fuseseră studiate din amănunțime de Maiorescu, în schimb, poporul nostru își dovedea vigoarea simțirii, în cea mai de seamă producție spirituală a lui: poezia populară. Maiorescu își face o datorie din a atrage atenția publicului și scriitorilor asupra culegerii lui V. Alexandri²⁾. Bala-dele, Doinele și Horele din această colecție erau menite să învioreze atmosfera

1) Bogdan-Duică: „Titu Maiorescu“

2) În art. „Asupra poeziei populare“ (1867).

viciată de platitudinea poezilor de ocazie. Caracterizate prin simțămînt natural, frumuseți de cugetare, lipsă de tendință, energii sau delicatețe în exprimare, ele puteau fi luate ca exemplu, după cum cuprinsul lor putea servi drept isvor de inspirație poezilor culți.

Făcîndu-se apologistul producțiilor sufletești ale poporului nostru, Maiorescu aducea o puternică devadă împotriva celor care, pe nedrept, îl acuzau de „cosmopolitism“.

Nu e de mirare că omul care combătuse cu putere rătăcirile filologilor, care preamărisse farmecul și vigoarea vorbirii populare, s'a ridicat împotriva unei nouă încercări de corupție a limbii noastre. Această încercare se făcea de către jurnalele române din provinciile supuse Austriei. Într'un articol critic¹⁾, a cărui asprime e întrecută doar de irenie, Maiorescu arată pacoștea ce-o prezenta pentru limba română, stilul și limba întrebuițată în sus zisele jurnale. Printre relele de care se făceau vinovate aceste ziare, erau: germanizarea limbii, îngreuierea stilului paralel cu exagerarea lui și falșă originalitate în formarea și întrebuițarea cuvintelor. Germanismele nu se potriviău spiritului limbii române, pentru că odată cu ele se întreduceau abstracțiuni la care gîndirea noastră nu ajunsese încă. Tot atît de condamnabilă era „falșă originalitate“, adică „introducerea de prisos a cuvintelor nouă acolo unde aveau alte cuvinte vechi cu acelaș înțeles, cit și întrebuițarea nemotivată de cuvinte vechi pentru alt înțeles decît cel obișnuit“. Cei care îl învinovățiau pe Maiorescu și critica lui, zicînd că nu ține seamă de împrejurări, sunt nedrepti, — căci el recunoștea „poziția grea“ a acelor jurnale, dar nu înțelegea ca limba să fie denaturată din cauza lipsei lor de simț estetic și de prevedere.

Dacă în provinciile românești supuse Austriei, limba era în pericol să fie coruptă și să ajungă neînțeleasă de popor, în Principate ea trecea printr'o altă încercare: „beția de cuvinte“. Ridicolul acestei manii l-a arătat Maiorescu într'un articol din 1873²⁾, în care descrie simptomele și manifestările ei. Primul simptom este „o cantitate nepotrivită a vorbelor în comparație cu spiritul căruia vor să-i servească de îmbrăcăminte“; urmează „îndepărtarea oricărui spirit și întrebuițarea cuvintelor seci, ...slăbirea manifestă a inteligenței: pierderea oricărui șir logic, contrazicerea gîndirilor puse lingă olaltă și violența nemotivată a limbajului“. Apariția „Revistei Contemporane“ a dat prilej lui Maiorescu ca să ilustreze admirabil studiul său de „patologie literară“. Situația era cu atît mai tristă, cu cît tocmai acei care ar fi trebuit să lupte împotriva acestei greșeli — scriitorii cu pretențiuni ca Sion sau prof. universitari ca Alexandrescu. Ureche — tocmai aceștia păcătuiau mai mult. Cauza era pierderea cuprinsului intuitiv al realității și mecanizarea reproducerilor de cuvinte, fără grija de înțeles. Această critică aspră a fost combătută de cei vizați prin ea, în așa mod, încît discuția tindea să iasă din limitele unei lupte literare. Dar într'un al doilea articol: „Răspunsurile Revistei Contemporane“, dovedind în mod magistral neadevărurile și nealitatele celor criticați, Maiorescu pune capăt discuției. Se vede din aceste articole, grija și lupta pe care a dus-o Maiorescu, pentru păstrarea caracterului limbii noastre și pentru îndrumarea ei, tot mai mult, spre acca formă desăvirșită, care trebuia să îmbrace artistic sentimentele poetului. Această formă perfectă ocupa un loc de frunte în estetica marelui nostru critic.

1) „Limba română în jurnalele din Austria“ (1868).
2) „Beția de cuvinte“ — studiu de patologie literară.

După ce înlăturase ideologia acelor care voiau prefaceri filologice, sprijiniți pe argumente pur raționale, Maiorescu ia o atitudine hotărîtă, împotriva ideilor de reformă a vieții noastre sociale și politice. El expune, într'un documentat articol¹⁾, rezultatele dezastruoase la care ar fi dus introducerea dreptului roman, la noi, așa cum propovăduia Barnușiu în cartea sa: „Dreptul publicu a Romînilor“. Înlocuirea religiunii creștine prin cultul păgîn al Romanilor; împărțirea averilor în mod egal; îndepărtarea principelui străin; instituirea republicei; oprimarea și govinirea străinilor; atîtea idei ale lui Barnușiu și tot atîtea imposibilități, toate „simplă consecință logică a unui concept valorificat prin rațiune“²⁾. Pe lingă aceasta, nici argumentația nu era solidă, sprijinindu-se pe o mare confuzie a datelor istorice și a spiritului legilor. Ridicîndu-se împotriva lui Barnușiu, „Maiorescu s'a ridicat tot împotriva raționalismului antiștiințific, ce nu ține seamă de fapte, de timp și de experiență“³⁾. Asupra lipsei de valoare a literaturii noastre, Maiorescu se pronunțase de cîteva ori. Dar, cu toate că literatura noastră se găsea în decădere, scriitorii romîni, în laudele reciproce pe care și le făceau, îndrăznău să asemene celor apusene, producțiunile noastre literare. Împotriva acestor megalomani literari, publică Maiorescu în 1869 „Observările polemice“, în care stabilește adevărul cu privire la starea și valoarea literaturii noastre. Exemplele din „Lepturariul romînesc“ al lui A. Pumnul ne arată cît de slabe erau scrierile noastre și cît de nescrioși erau acei care primiau pe un Fabian sau Văcărescu înaintea lui Goethe sau Ovidiu. Pentru înlăturarea acestei mentalități, pentru deținutarea mediocrităților ascunse sub steagul naționalismului, critica maioreșciană, necruțătoare, era o necesitate.

După ce, într'un șir de cercetări critice, studiase diferitele manifestări ale culturii romine, Maiorescu coordonează observațiile sale și pătrunde pînă la cauzele adînci, care explicau acele manifestări. Studiul acesta, intitulat: „În contra direcției de astăzi în cultura romînă“ (1868), nu cuprindea numai critică, ci da și cîteva soluții generale pentru remedierea relelor de care suferiam. Să vedem ce înțelege Maiorescu prin această „direcție de astăzi“. Cu începutul veacului al XIX-lea, poporul nostru se deșteaptă la o nouă viață. Tinerii romîni, entuziaști însă nepregătiți, uimiți de aspectele mărețe ale culturii moderne, „văzură numai formele de deasupra ale civilizațiunii, dar nu întrevăzură fundamentele istorice mai adînci, care au produs cu necesitate acele forme și fără a căror preexistență ele nici nu ar fi putut exista“. Prin introducerea formei fără fond, se făcuse o ruptură în dezvoltarea firească a poporului nostru, se creiase o atmosferă de superficialitate, o direcție culturală greșită, a cărei vișiu radical era „neadevărul... în toate formele de manifestare a spiritului public“. Primejdioasă nu era atît lipsa de fundament în sine, cît „lipsa de orice simțire a acestui fundament în public“. Fenomenul acesta îl face pe Maiorescu să creadă, că introducerea culturii occidentale nu s'a făcut dintr'o dorință sinceră, ci din vanitate. Chiar Istoria, Filologia și Gramatica romînă fuseseră clădite pe neadevăr. Petru Maior începuse demonstrarea istorică a romanității noastre cu o falsificare. Cu Lexiconul dela Buda (1825), filologia noastră făcuse primul pas printr'o falsificare a etimologiei. Tot printr'o falsificare începuse și gramatica romînă (Tentamen criticum). Direcția greșită, odată croită prin cele trei opere dela începutul culturii noastre moderne, lucrurile s'au urmat mai departe pe calca deschisă, așa că „după statis-

1) „Contra școalei Barnușiu“ (1868).
2) și 3) Eug. Lovinescu: „Critice“ vol. VI.

tica formelor din afară, Rominii posedau aproape întreaga civilizație occidentală". În realitate toate erau „producțiuni moarte, pretenții fără fundament, stafii fără trup”, contribuind la formarea unui abis între clasele înalte și popor. Lupta împotriva acestei direcții trebuia începută prin descurajarea mediocrităților dela viața publică și înlăturarea formei fără fond, — care înfirzie adevărata cultură. Păreră lui Maiorescu, că „forma fără fond nimește un mijloc de cultură” prin discreditare, este combătută astăzi, spunându-se că această formă „deși nu e cultura însăși, nu o vatămă ci o stimulează”¹⁾. Studiul acesta, împreună cu un altul apărut mai târziu: „*Direcția nouă*” (1872), cuprinde crezul cultural și literar al lui Maiorescu și al Junimeii.

Pe ruinele falsei literaturi, căzută sub loviturile necruțătoare ale criticii lui Maiorescu, începuseră să se ridice opere trainice, după indicațiile date de el. Astfel în 1872 se poate vorbi despre o „direcție nouă” în poezia și proza română, — rezultatul activității Junimeii și a scriitorilor ieșiți din mijlocul ei. Această direcție nouă, această reacție salutară a spiritului nostru literar, se caracteriza „prin simțămînt natural, prin adevăr, prin înțelegerea ideilor ce omenirea întreagă le datorește civilizației apusene și totodată prin păstrarea și chiar accentuarea elementului național”.

În poezie, direcția nouă a dat „Pastelurile” lui Alexandri — „o podoabă a literaturii romine”. Alături de Alexandri, deși puțin format, Eminescu se distinge prin „farmecul limbii, o concepție înaltă și înțelegerea artei antice”. Bodnărescu, Matilda Kugler Poni, Șerbănescu, Petrino, alături de cei dinții — deși mai puțin însemnați — reprezentau „o mișcare naturală, exprimată într-o limbă corectă, adesea elegantă, totdeauna ferită de înjosiri”.

În proza științifică, direcția nouă era reprezentată de: A. Odobescu, Slavici, Burlă, Xenopol, P. Carp, Virgolici, Panu, Lambrior, T. Rosetti. Cu toate că sunt lipsiți de originalitate, acești scriitori aveau două calități aproape inexistente la cei din vechea direcție: informația sigură dela izvoarele cele mai nouă și obiectivitate absolută în cele scrise.

Proza estetică, adică proza privită în forma ei, în limbă și stil, era reprezentată prin: „Copiile de pe natură” ale lui I. Negruzzi, nuvelele istorice ale lui Odobescu, studiile lui Virgolici și Lambrior și nuvelele lui N. Gane. Prin urmare, afirmațiile celor care calificau activitatea Junimeii drept „distructivă”, nu erau întemeiate. Dacă se distrugea ceva, atunci se distrugea ceea ce era rău. Rolul constructiv, însă, a fost neasemanat mai mare și confirmarea cea mai strălucită a fost tocmai această direcție nouă, avînd ca deviză respectul principiilor veșnice și universale.

Un semn caracteristic în stilul noii direcții, era îndepărtarea neologismelor de prisos. Mai târziu, tratînd pe larg chestiunea neologismelor²⁾, Maiorescu arată că trebuiesc introduse numai acele cuvinte, pe care nu le avem în limba noastră. Imprumutul să se facă din limba din care luăm și ideea (de preferință din cele romanice). În chestiunea slavonismelor, el a propus înlăturarea numai a cuvintelor care au un corespondent de origină latină. Cu acest ultim articol, activitatea critică culturală a lui Maiorescu ia sfîrșit. Atît din punct de vedere politic (proclamarea regatului), cît și cultural (noua direcție), România modernă era creată. Începătorul criticii noastre estetice văzuse îndeplinindu-se pe rînd,

1) Lovinescu op. cit.

2) În art. „Neologismele” (1831).

toate punctele programului său. Condițiunile de fond și de formă ale producției literare erau fixate și respectate; domeniul de inspirație poetică era lărgit „prin înțelegerea ideilor... civilizațiunii europene”, în același timp se tindea „spre păstrarea și chiar accentuarea elementului național”; rătăcirile filologice fuseseră înlăturate; o mișcare nouă și sănătoasă începuse și își arăta roadele. Lozincă mai ioresciană: „sinteza generală în atac, izbirea unui întreg curent periculos”, era de prisos acum, ne mai avînd cui se aplica. Cel care prevăduse aceste lucruri și le văzuse îndeplinite, putea să se considere mulțumit.

Cu toate că nu e, propriu zis, un articol critic, cu toate că e scris în 1883, nu credem să greșim pomenind aci de scrierea lui Maiorescu: „Despre progresul adevărului”. Pe lângă originalitatea și frumusețea concepției, acest pătrunzător studiu de psihologie socială ne pare că simbolizează și rezumă oarecum, lupta lui Maiorescu pentru izbînda principiilor sale. O idee, pentru a deveni universală, — susține Maiorescu — trebuie să exprime o concepție nouă, să se înalțe deasupra individualității autorului, să aibă la bază „entuziasmul personal”. În evoluția recunoașterii noii idei, se disting trei faze. În prima fază, adevărul este combătut cu violență de mediocrități. Resemnat, autorul se retrace în sine, adîncindu-și concepțiile mai mult. Adevărul intră în a doua fază a recunoașterii. Opoziția violentă a mediocrităților a atras atenția oamenilor competenți. Aceștia înțeleg ideea și, explicînd-o, o adoptează la gradul de înțelegere al tuturor. „Progresul adevărului” intră în ultima fază: a recunoașterii generale. Acum se arată valoarea elementului impersonal, ce a prezidat concepția noii idei; numai datorită acestui element, ea intră în patrimoniul comun al întregii lumi, străbînd veacurile.

* * *

Cînd s'a convins că mișcarea noastră culturală se află pe calea cea adevărată, Maiorescu și-a socotit încheiată misiunea sa de critic: „în proporția creșterii acestei mișcări, — zice el, — scade trebuința unei critice generale. Din momentul, în care se face mai bine, acest fapt însuși este sprijinul cel mai puternic al direcției adevărate... Nu e vorba, apretierile critice izolate nu vor lipsi și nu vor trebui să lipsească niciodată dintr-o mișcare intelectuală”¹⁾. Aceste „apretieri izolate” reprezintă *activitatea critică literară* a lui Maiorescu după 1881. În urma războiului pentru neatinare, privirile Apusului se abătură cu mai multă luare aminte asupra noastră; ceea ce trebuia să intereseze în primul rînd — ca arătîndu-ne firea și obiceiurile — era de bună seamă literatura. Asupra felului cum erau privite în Apus, producțiile noastre literare scrie Maiorescu în 1882 articolul: „Literatura română și străinătatea”. Datorită traducerilor făcute de Carmen-Sylva, Mite Kremnitz, W. Kotzebue, străinătatea putuse aprecia poezia lui Eminescu, Alexandri, Bolintineanu, cum și nuvelele lui Slavici, Odobescu, Gane, — care erau socotite demne de orice literatură. Pe lângă forma lor estetică, aceste opere plăceau prin originalitatea lor — specificul național — și prin faptul că erau scrise potrivit ideilor noului curent literar european: poporanismul. Nuvela și romanul prin chiar natura lor, — zice Maiorescu — sunt silite să-și ia eroii din popor „care este nemestșugit și se impune cu realitatea unui product al naturii primitive”. Dacă în poezie și în proza epică ne aflăm în progres, lucrările de știință sau nu apăreau sau nu merituau acest nume. Mai ales condamnabilă era lipsa

1) „Poezii și critici”, vol. III.

unor lucrări privitoare la istoria patriei și la limba maternă. Cercetări istorice publicaseră Odobescu, M. Șuțu și D. Sturza; mult mai însemnate erau scrierile lui Hașdeu: „Istoria critică” și revista „Arhiva istorică”. Contribuții interesante aduseseră colecția de documente a lui Eudoxiu Hurmuzachi și Istoria lui Cir. Toșculescu. În cece privește studiile filologice, se observa o pornire spre bine. După aberațiunile lui Laurianu și Massimu, apăruseră câteva lucrări valoroase, datorite lui Lambrior, Burlă, Cipariu. Deasupra tuturor se ridica opera lui Hașdeu: „Cuvente den bătrini” și — cu oarecari scăderi — „Dicționarul etimologic” (în franțuzește), al lui Cihac. Concluzia la care ajunge Maiorescu este că, pe când în literatura poetică ne aflam în progres, în literatura științifică rămăsem înapoi. Aplicând teoria evoluționistă la viața spirituală a poporului nostru, el găsește explicarea acestei stări în faptul că „pătura psihologică” a generației de atunci nu era încă pregătită pentru lucrarea științifică.

În teatru, comedile lui Caragiale marceau „un adevărat început de artă dramatică națională, independentă”. Valoarea lor, însă, era contestată de mulți. În articolul „Comediile lui Caragiale”, Maiorescu încearcă să lămurească opinia publică, asupra atacurilor ce li se aduceau. „Lucrarea lui Caragiale este originală — zice Maiorescu; comediile sale pun pe scenă câteva tipuri din viața noastră socială de astăzi și le dezvoltă cu semnele lor caracteristice”. Dar tocmai, pentru că puneau pe scenă „câteva tipuri” proprii „civilizației noastre”, comediile lui erau învinuite de tendenționism politic. Acestor căutători de pete în soare, le răspunde Maiorescu zicând că „o comedie nu are nimic a face cu politica de partid, ci caută să evedențieze părțile comice ale societății”. Dar vina cea mare care se aducea comedilor lui Caragiale, era că sunt *morale și triviale*. Iată un bun prilej pentru Maiorescu, ca să-și dezvolte ideile sale estetice. Are arta în genere o misiune morală? Da, — răspunde Maiorescu. Acest element moralizator este, însă, de aceeași esență pentru orice artă particulară. El constă în uitarea de sine a omului pus în fața creației artistice, în înălțarea lui într-o „lume a ficțiunii ideale”. Și de ce această înălțare impersonală? Pentru că isvorul oricărui rău fiind egoismul, orice nimicire momentană a lui ne face mai buni, mai morali. Prin urmare „singura moralitate ce se poate cere operei de artă este înfățișarea unor tipuri, simțiminte și situații în adevăr omenești, care prin expunerea lor artistică să ne poată transporta în lumea închipuită de autor și să ne facă, prin deșteptarea unor emoțiuni puternice, să ne uităm pe noi înșine în interesele noastre personale și să ne înălțăm la o privire curată obiectivă a operei produse”. Judecate din acest punct de vedere, nu se putea spune despre comediile lui Caragiale că sunt morale. Nici de trivialitate nu putea fi învinuit Caragiale. Tipurile înfățișate în comediile lui „trebuie să vorbească cum vorbesc, căci numai astfel ne pot menține în iluzia realității, în care ne transportă”.

Articolul acesta este mai interesant prin ideile ce le cuprinde, decât prin scopul pe care-l urmărea: reabilitarea lui Caragiale. Simburele de esteticism, expus de Maiorescu în prima sa perioadă critică, — când literatura noastră „era prea fină pentru o estetică mai rafinată” — ia acum o dezvoltare complexă. Acum, face Maiorescu teoria generală a tuturor artelor, a „ficțiunii ideale”, în fața căreia omul se uită pe sine. Sub influența lui Schopenhauer și Platon *el cere prefacerea obiectului artei în tip*, înfățișarea lui „sub specie aeternitatis” (Spinoza). Artă tipică este arta impersonală, căci ne înalță deasupra intereselor egoiste.

Se vede, însă, că aceste teorii estetice erau încă „prea rafinate” și —

teeace este mai curios — erau de neînțeles chiar pentru fondatorul criticii noastre literare — Dobrogeanu Gherca¹⁾. Acestuia i se părea că există contradicție între ideile susținute de Maiorescu în articolul de mai sus, și acele expuse de el într-unul de mai târziu „Poeți și Critici”. În acest articol, apărind meritele lui Alexandri, contestate de Vlăduță și Delavrancea, Maiorescu stabilește incompatibilitatea ce există între calitatea de poet și aceea de critic. „Poetul este mai înfrânt de toate o individualitate”. El nu poate înțelege lumea decât așa cum e răsunată în prisma vederilor lui personale. Deaceea exprimarea lumii, ieșită din prisma unui alt poet, nu poate fi simțită de el. Criticul, dimpotrivă, e foarte puțin individual, și astfel e flexibil la impresiile poezilor. Așadar nu Vlăduță și Delavrancea erau chemați să-l judece pe Alexandri — ci însuși fiind firi poetice. Contrazicerea văzută de Dobrogeanu între condiția impersonalității ca cheazăie etică a lucrării de artă și necesitatea personalității (individualității) ca o condiție estetică a oricărui adevărat poet, această contrazicere nu există decât în aparență. Lucrul a fost demonstrat de Maiorescu, cu o logică impecabilă și cu o ironie olimpiacă, în articolul „Contraziceri”.

Tot în „Poeți și Critici”, aflase Maiorescu, chestiunea superiorității dintre Alexandri și Eminescu, — chestiunea discutată de mulți pe atunci. Acolo stabilise el, că o paralelă între cei doi poeți e greu de făcut. Fiecare din ei este mare în felul lui: Eminescu, prin adinca-i concepție, iar Alexandri, prin totalitatea acțiunii lui literare.

Cîteva ani mai târziu, Maiorescu scrie un articol mai dezvoltat, asupra lui Eminescu²⁾. Geniul marelui nostru poet — ghicit cu o admirabilă intuiție, la începuturile dezvoltării sale, de Maiorescu — se dezvoltase, ajunsese la apogeu și domina spiritele de atunci. Vorbind despre personalitatea poetului, criticul nostru — adversar neîmpăcat al lui H. Taine — înlătură categoric teoria influenței mediului asupra caracterului și operei lui Eminescu: „Ce a fost și ce a devenit... este rezultatul geniului său înăscut, care era prea puternic în a sa proprie ființă, încît să-l fi abătut vre-un contact cu lumea de la drumul său firesc”. Eminescu trăia într-o lume ideală și orice coborîre în lumea convențională era pentru el o supărare și o nepotrivire firească. Nu munca și mizeria au dus pe Eminescu la nebulie, căci munca era pentru el o trebuință organică, iar mizerie cu adevărat nu se poate spune că a suferit. De aceea crede Maiorescu, că nebulia poetului era de natură internă, ereditară. Eminescu nu a fost nefericit; din tot felul lui de a fi, reieșea o seninătate abstractă, o nepăsare complectă pentru împlinirile vieții externe. Eminescu a fost pesimist dar nu nefericit. Pesimismul său, — o influență schopenhaueriană — nu este plingerea durerilor personale, ci a soartei omenești în deobște. Cuvintele de amor fericit și nefericit nu se pot aplica lui Eminescu, în accepțiunea obișnuită. Femeia nu-l putea captiva în mîrginirea ei; în ea, el nu vedea decât copia imperfectă a unui prototip irealizabil. Personalitatea lui Eminescu, astfel înțeleasă, explica adincimea și bogăția ideilor sale. Pasionat cercetător al filosofiei (Platon, Kant, Schopenhauer), al credințelor religioase (Creștinism, Budism) și al poeziei din toate timpurile, înzestrat cu o neobișnuită inteligență și memorie, Eminescu trăia în mijlocul comorii de idei asimilate, în care găsea materialul concret, de unde să-și formeze înalta abstracțiune din poeziile sale, Bogăția și adincimea ideilor le-au silit pe Eminescu să caute neîncetat, forma

1) Dobrogeanu-Gherca: „Personalitatea și morala în artă” — (Studii critice vol. II).

2) Maiorescu T.: „Eminescu și poeziile lui” (Critice vol. III).

și limba perfectă, care să le intrupezze. Prin „luptă dreaptă“ el a furat „în formă nouă limba veche și înțeleaptă“, ajungând la aceea putere și frumusețe de exprimate, care s'a numit cu drept cuvânt „mîinune eminesciană“. Este curios cum Maiorescu — cu calitățile sale recunoscute și avînd manuscrisele lui Eminescu — n'a căutat să facă un studiu critic mai aprofundat și asupra întregii opere a genialului nostru poet. Despre acest lucru vom spune cîteva cuvinte la urmă.

Cu toate că literatura noastră era acum reprezentată prin scriitori de valoare necontestată, se mai găsea pe ici pe colo, cîte cineva din vechea direcție, cu toate cunoscutele păcate. Unul dintre aceștia era Aron Densușianu, profesor universitar la Iași. În a sa „Istorie a limbei și literaturii romine“, acesta făgăduiește meritele literare ale lui Alexandri, socotind pe Bolintineanu și A. Mureșanu „incontestabil mai presus“ decît acesta. Într'un articol¹⁾ de-o strașnică asprime, Maiorescu dovedește incompetența lui Densușianu, în materie estetică, precum și totala lipsă de valoare a poeziilor lui Mureșanu (exceptînd „Deșteaptă-te, Romine“). Cazuri ca ale lui A. Densușianu erau, însă, rare. În general, se observa o îmbucurătoare desfășurare de forțe literare, atît în principate cît și în provinciile surori. În diferite articole, Maiorescu exprimă pe scurt, luminoase aprecieri, cu privire la lucrările de valoare, ce apăreau tot mai des. Pe lingă articolul „În amintirea lui Kotzebue“, în care arată contribuția scrierilor acestuia, pentru cunoașterea noastră în străinătate, Maiorescu ne înfățișează figura simpatică a lui Leon Negruzzi, figura chinuită a lui I. Popovici Bănățeanu „care a știut să înfățișeze o parte a poporului nostru muncitor în forma neperitoare a artei“, după cum atrage atenția asupra primului nostru poet dialectal, bănățean, Victor Vlad Delamarina. Sub numele de „Recensiuni literare“ și „Rapoarte academice“, se găsesc în scrierile critice ale lui Maiorescu o serie de articole, în care relevă publicului sau Academiei, scriitori ca: Olănescu=Ascanio, Naum, Goga, Sadoveanu, Brătescu=Voinești. Menționînd reala valoare a poeziilor d-lui Goga, Maiorescu — deși împotriva patriotismului în artă — arată că atunci cînd acest sentiment e în afară de orice tendință politică, cînd e „un simțămînt adevărat și adînc... poate fi, în certe împrejurări, născător de poezie“. Cu aceeași justete, apreciază Maiorescu nuvelele d-lor Sadoveanu și Brătescu=Voinești.

Ultimul și cel mai interesant dintre aceste articole este cel intitulat: „În chestia poeziei populare“, — răspunsul la discursul de recepție al lui D. Zamfirescu. În discursul său, recipiendarul, vorbind despre poezia populară romină, afirmase că ea este lipsită de valoare poetică și că Alexandri greșește cînd — în colecția sa — vorbește cu admirație și emoțiune despre geniul poetic al poporului. Maiorescu, pentru care colecția de poezii populare a lui V. Alexandri era origina naționalizării literaturii romine, nu putea admite coborîrea însemnătății ei. Vorbind despre meritele noului venit, el a știut, totuși, să respingă categoric, asupra străinătății a fost considerabilă, — zicea Maiorescu, — dar mai mare a fost influența lor asupra societății noastre. Atîtăia dintre poezii noastre culte — în frunte cu Eminescu — s'au inspirat din compara de frumuseți a poeziei populare. Alexandri nu poate fi invinuit că a introdus „dulcegării“ în colecția lui; el n'a făcut decît să combine diferitele variante, așa cum i se părea mai potrivit cu geniul poetic al poporului și să le mlădie, pentru a le face accesibile gustului public. Cu aceeași abilitate dovedește Maiorescu netemeinicia sensului defavorabil pe

care îl dă D. Zamfirescu poporanismului. Toți marii scriitori — zice Maiorescu — au convingerea intuitivă „că în cugetul poporului — fie oricît de lipsit de cultură cărturărească, ba uneori își vine să zici, tocmai fiindcă e lipsit de ea — germinează și poate prinde rădăcină desvoltarea celor mai curate și mai alese simțiminte omenești“.

Cu acest articol, puțin întinsa activitate critică literară a lui Maiorescu ia sfîrșit. Sigură în judecata ei, măsurată și atîc în formă, deși neîndestulătoare, această critică embrionară a proiectat din cînd în cînd, adevărate raze de lumină și întegere asupra unor oameni și opere. Limitat la formele abstracte ale cugetării logice și la cadrele culturii generale, Maiorescu nu s'a coborît decît rareori la critica literară. Pregătit sufletește prin simț artistic și cultură universală, el și-a declarat menirea încheiată și socotind că prezența unci bune literaturi, presupune în sine și critica literaturii rele, a lăsat altuia marea cinste de a întemeia adevărata critică remînă¹⁾. Cauza principală a acestei atitudini sunt — după unii²⁾ — teoriile sale estetice, care s'o picică pentru considerarea unei opere de artă ca o manifestare de vicia pur și simplu și nimic alta. Mai verosimilă se prezintă părerea că el s'a socotit toată vremea ca omul unci epoci de tranziție, dela o fază de confuzie culturală, către una de cultură adevărată, care prin ea însăși să fie refractară producțiilor rele. Așa cum ni se înfățișează din opera sa, Maiorescu a fost omul providențial, pe care soarta — priincioasă odată mai mult aspirațiilor neamului nostru — l-a trimis să pună ordine în haosul începutului de formare a Romîniei moderne. Prin demnitatea olimpiacă cu care a străbătut vicia, prin hotărîrea neschimbată cu care și-a urmat linia de conduită, prin admirabilul său echilibru sufletesc și, mai presus de toate, prin neprețuita sa activitate culturală, Titu Maiorescu intrupeză geniul cel bun, care a prezidat destinele neamului nostru, la una dintre cele mai grele răsplatii ale lui. Fie ca marcele lui nu me să rămînă vesnic viu în inimile acelora care se bucură și se vor bucura de roadele unci îndrumări sănătoase, pornite dela el.

ISVOARELE LUCRĂRII:

Maiorescu T.	<i>Critice, vol. I, II, III</i>
Lovinescu Eug.	<i>Critice, vol. VI</i>
Bogdan=Duică Gh.	<i>T. Maiorescu</i>
Petrovici I.	<i>T. Maiorescu</i>
Ibrăileanu G.	<i>Spiritul critic</i>
Loghin C.	<i>Istoria literaturii romine</i>

1) „În lături!“ Critice vol. III.

1) Lovinescu
2) Ibrăileanu

INFLUENȚELE STRĂINE ÎN POEZIA LUI M. EMINESCU

INFLUENȚA GERMANĂ

(FRAGMENT)

de elevul FRUNZESCU AL.
din cl. VII B.

Influența germană în poezia lui M. Eminescu poate să fi venit pe 2 căi: în mod indirect prin citirea operelor unor poeți și scriitori germani cit și pe cale directă, prin aprofundarea concepțiilor filozofice pe care le găsim exprimate, în poezia sa.

1) Pe cale indirectă ar fi în poezia „La steaua”, inspirată de poetul Gottfried Keller¹⁾. Dacă inspirația i-a venit pe această cale, ideea de spațiu și timp va fi încolțit în mintea lui Eminescu, încă de pe când pătrunsese metoda criticismului kantian. Răspunzând problemei filozofice: „Limitele cunoștinței noastre relative la univers și valoarea cunoștinței noastre științifice...”, Kant susține limitarea simțurilor omenești și neagă realitatea individuală a lucrurilor.

Într'un mod poetic, Eminescu concretizează ideile de timp și de spațiu de la filozoful german Kant. Acestea sunt numai forme ale minții noastre (apriorismul kantian).

Icoana stelei ce-a murit
Incet pe cer se sue:
Era pe cînd nu s'a zărit,

Deci, biruind prezentul să luăm parte nu numai la nașterea unei stele ce a răsărit pe bolta cerească, dar chiar la evoluția ei, la moartea ei, care a avut loc într'un timp trecut, spre capătul căruia ne poate duce numai ideea de apriori.

Azi o vedem, și nu e.
Este versul final al poeziei propriu zise. Noi mai zărim icoana stelei, imaginea stelei pe care ne-o dă lumina; dar corpul care a produs lumina numai există, căci spațiul care desparte lumea noastră de stea e atât de lung, încît nu mai durată luminei, înfirzirea luminei sau, cu alte cuvinte, fracțiunea matematică a timpului, izbește simțul văzului.

M. Eminescu a avut dreptate cînd a afirmat acest adevăr: iluzia existenței unor stele. Aceasta dovedește că poetul are cunoștințe despre o lege astro-fizică, că noi vedem astăzi nu firmamentul și cu stelele depe el așa cum se prezintă atunci cînd îl privim, ci întocmai cum a fost altădată, în timpuri foarte îndepărtate.

2) Influența lui Kant, așa cum d-l Mircea Djuvara o analizează în studiul său „Filozofia poeziei lui Eminescu” apărut în „Convorbiri literare” nr. 6 din anul 1914, s'a exercitat asupra operei poetului mai mult prin interesul ce pro-

1) N. Zaharia: „Vicața și opera lui M. Eminescu”.

blemele de înaltă cugetare îl pasionaseră cîndva pe Eminescu. D=sa afirmă că Eminescu nu a fost filozof în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Din studiul diferitelor sisteme de filozofii, Eminescu își formase o idee despre univers, dar această idee nu a putut fi fixată într'un crez filozofic, lucru explicabil prin predispoziția poetului pentru muze și prin lipsa unei culturi mai solide în domeniul filozofiei, de care lipsă nu putem acuza pe poet. Ca o influență a „criticii rațiunii pure” a lui Kant, d-l Djuvara citează următoarele versuri din „Epigonii”:

Ce e cugetarea sacră? combinare măestrită
Unor lucruri n'existente, carte tristă și 'ncilcîță,
Ce mai mult o incifrează cel ce vrea a descifra.

Și rezultatul. D-l Djuvara arată că Eminescu ajunge la concepția timpului matematic a lui Kant, concepție nestatornică în opera sa, căci ne dovedește că mai păstrează încă conștiința imediată despre timpul real.

Trecut-au anii ca norii lungi pe șesuri

Și niciodată n'or să vie iară,

Concepția care ar putea fi legată cu aceea a timpului matematic prin versul ultim al *Sonetului*:

Iar timpul crește'n urma mea... mă 'ntîncec!

Conștiința timpului real se pare că a avut-o Eminescu în totdeauna, (abstracție făcînd de cazurile cînd Eminescu trece dincolo de empirism, lucru pe care poezia-l arată destul de rar) o găsim în fiecare din cele ce urmează:

Cînd amintirile 'n trecut

Incearcă să mă cheme,

Pe drumul lung și cunoscut

Mai trec din vreme 'n vreme.

(Cînd amintirile...)

Dar lucrul destul de caracteristic (în „Sărmanul Dionis” îl găsim bine ilustrat) este transpunerea în trecut. Astfel în versul:

Trezindu-te, iubito, cu anii înapoi.

(Despărțire...)

Ca și în versul

Visîndu-se o clipă cu anii înapoi.

Eminescu ajunge să conceapă vicața în esență, abia după aprofundarea filozofiei schopenhaueriene.

Pentru a pătrunde însă în miezul acestei filozofii, să vedem însă ce înțelegem prin cuvîntul pesimism care constituind fondul acestei filozofii va avea să influențeze într'o largă măsură pe Eminescu. Pesimism — atît pe cît pot ajunge cu slabele idei ce le am asupra originii cuvîntelor—ar veni de la lat. pessimus=a=um, superlativul lui malus=a=um=rău. Cu alte cuvinte el exprimă ideea răului în verbirea zilnică la Romani, iar în ideile înalte ale timpului ar fi raportat la vicața în general, ajungînd să influențeze asupra concepției optimiste-religioase cu privire la rolul omului pe pămînt.

Pesimism și optimism sunt două noțiuni contradictorii, între care nu se vede posibilitatea unei conciliațiuni. Dealtfel raportul acesta de contradicție poate fi studiat în lucrarea „Despre religie”, un dialog al lui Schopenhauer, — tradus cam prin anul 1898 în „Convorbiri literare”, — în care Schopenhauer spune că religia se bazează pe „un grad de ignoranță”, că ea are 2 fețe, adevăr și minciună și că filosoful Kant a luat religiei aderența mintuitoare, căutînd să=și impuie vederile lui.

Eminescu pesimist absolut, după cum rezultă din opera sa poetică, ajunge să-și schimbe părerile sale pe care le are despre viață și pe care le găsim așa de frumos exprimate în poezia de finerete, „Speranța“:

Așa virtușii murind nu desper,
Speranța-a lor frunte 'nșenină,
Speranța cea dulce de plată în cer,
Îi face de uită de-a morții dureri,
Pleoapele'n pace le 'nchină.

Versul al III-lea: „Speranța cea dulce de plată în cer“, exprimă doctrina filosofiei creștine.

În opoziție cu aceasta avem în „Melancolie“:

Credința zugrăvește icoanele 'n biserici
Și 'n sufletu-mi pusese poveștile-i feerici,
Dar de-ale vieții valuri, de al furtunii pas
Abia conture triste și umbre-au mai rămas.

„Melancolie“ poezie scrisă în 1876 deci în complexă fază de maturitate, ne aruncă o lumină vie asupra interiorului lui Eminescu. Nu predispoziția l-a adus la pesimism, ci „viața cu valul ei“. Aceasta ne arată în special influența mediului asupra facultăților lui sufletești. Dar pesimismul distrugător (o influență nefastă a lui Schopenhauer) e vădit în poezia „Impărat și proletar“. Concluzia acestei poezii, — liberată de ideile revoluționare cari sunt numai o introducere a poeziei față de însemnătatea celei dintâi, — în cazul de față este, — nici mai mult nici mai puțin, — motivarea afirmațiunii d-lui prof. M. Djuvara.

„Die Welt ist meine Vorstellung“ răsună mereu în versurile lui Eminescu, sub forma că tot ce știm și tot ce cunoaștem nu este de cît un vis al nostru.

Concluzia poeziei „Impărat și proletar“ sură:

Cînd știi că visu-acesta cu moarte se sfîrșește,
Că 'n urmă-ți rămîn toate astfel cum sint, de dregi
Oricît ai drege 'n lume... atunci te obosește
Eterna alergare... și un gînd te ademenește:
Că vis al morții 'eternă e viața lumii 'ntregi.

O afirmare cum nu se poate mai exactă a crezului filozofic a lui Eminescu care își găsește o motivare în versurile de mai sus. (Djuvara).

„De am întreba pe morți dacă ar voi să învie“ spune Schopenhauer „ei ar clăfina din capete, răspunsul, nu!“ Această influență a lui Schopenhauer, o găsim în poezia „Cu mine zilele-ți adaogi“. Strofele următoare vor motiva în destul un citat al d-lui Tudor Vianu, din Schopenhauer:

Cu mine zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi,
Și ai cu toate astea 'n față
De-apururi ziua cea de azi.

Cînd unul trece, altul vine
În astă lume a-l urma
Precum cînd soarele apune,
El și răsare undeva,

Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-acelaș vad,
Se pare cumcă-i altă toamnă,
Cî'n veci aceleași frunze cad.

Naintea nopții noastre umblă
Crăiasa dulcii dimineți;
Chiar moartea însăși e-o părcer
Și un visternic de vieți.

Dar viața este un prezent etern, că nimeni nu a trăit în viitor sau în trecut. Poezia aceasta are un izvor precis în „textele schopenhaueriene“, spune d-l Vianu, aducînd spre motivare textul lui Schopenhauer. „Moartea este asemenea cu apusul soarelui, pe care noaptea pare să-l înghită, dar care, în realitate, izvor al oricărei lumini strălucește fără întrerupere, aduce fără încetare zile noi, unor lumi noi, apunînd mereu și mereu răsărînd“. De aici în comparația poeziei cu textul, iese, nu se poate mai nimerit, ideea filozofică identică: relativitatea morții.

Această idee l-a minat pe Eminescu, la lucrarea poeziei, la cristalizarea ei în versuri.

În „Rugăciunea unui Dac“ găsim aceeași idee a lui Schopenhauer. Poetul spune că trebuie să binecuvîntăm pe aceia ce ne fac viața grea, imposibilă deoarece ei ne eliberează de forța voinței de a trăi.

Ca o urmare a pesimismului schopenhauerian, Eminescu idealizează trecutul față de joshicia prezentului. (Scrisoarea III, Epigonii și Scrisoarea IV).

Există o strînsă legătură între filozofia lui Schopenhauer și poezia lui Eminescu, deosebindu-se numai prin faptul că primul a trecut toate ideile sale prin prisma rece a rațiunii, în timp ce al doilea le-a trecut prin prisma lui sufletescă. Schopenhauer, predicator „al morali croice a renunțării și a ascetismului“, dar pe care morală nu o aplică de loc în viața sa destul de dezordonată, a influențat mult pe Eminescu în această direcție. „Scrisoarea IV“ este o dovadă mai mult despre înrîurirea pe care filozoful german a avut-o asupra celtui mai mare poet al nostru.

Această influență l-a transformat pe romanticul Eminescu în poetul, care, după ce scrie versurile:

Luna... luna ese 'ntregă, se înalțășa bălăe
Și din țărîm în țărîm durează o cărare de vâpae,
Ce pe-o răpede 'nmiire de mici unde o așterne
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne;
Și cu cît lumina-i dulce tot mai mult se lămurește,
Cu-atît valurile apei, cu-atît firmul par'că crește,
Cădrul pare tot mai mare, par'că vine mai aproape
De 'mpreună cu a lunei disc, stăpînitor de ape.
Iară tei cu umbra lată și cu flori pînă 'n pămînt
Înspre apa 'ntunecată lin se scutură de vînt.
Peste capul blond al fetei sboră florile și o ploaă...

ajunge la „depoezizarea iubirii“:

Și ca mumii Egiptene stau cu toții 'n scaun tepeni,
Tu, cu minele 'ncețate, mai cu degetele depeni,
Mai succeși vre-o țigară, numeri fire de musteți
Și 'n probleme culinare te încerci a fi istet.

Sunt sătul de așa vicață... nu sorbind a ci pahare,
Dar mizeria accasta, proza asta e amară.
Să sfințești cu mii de lacrimi un instinct atit de van,
Ce le-abate și la pascri de vre-o două ori pe an?

Faptul că Eminescu a fost neconsecvent în vicața sa, cu ideile pe care le preconiza în poezii, a făcut pe cercetătorii isvoarelor de inspirație a lui Eminescu să bănuiască că adevăratul filozof care l-ar fi inspirat, ar fi nu Schopenhauer, ci după cum spune d-l Păunescu-Ulmu, un altul, Ed. von Hartmann.

Deosebirea între concepția lui Schopenhauer și a lui Hartmann ar fi următoarea: în timp ce Schopenhauer inspirat de filozofia indiană, pleacă dela acelaș punct cu dinsa în cecace privește ideea cosmogenică și ajunge la ideea de renunțare la toate bunurile vieții prin ascetism (la Nirvana) — propagând deci ideea de inacțiune; — Hartmann admite că, numai prin muncă, prin ideea de progres, omenirea poate ajunge la fericirea supremă, la repausul etern în Nirvana.

Cară din acești doi mari cugetători ai filozofiei germane va fi fost adevăratul inspirator al poeziei noastre, rămâne să o arăte cercetările ulterioare.

Noi inclinăm a crede că Schopenhauer a fost acel care prin ideile sale, l-a mulțumit sufletește pe Eminescu, cel pătruns de ideile lui Hartmann.

ISVOARELE LUCRĂRII:

- Bogdan-Duică G. *Titu Liviu Maiorescu*
Vianu T. *Poezia lui Mihail Eminescu*
Zaharia N. *Vieța și opera lui M. Eminescu*
Djuvara Mircea *Filozofia poeziei lui M. Eminescu (Convorbiri literare nr. 6. 1914)*
Petrovici I. *Contribuții la filozofia lui M. Eminescu (Revista de filozofie nr. 3 iulie-august 1930)*
Eminescu M. *Poezii (Ediție alcătuită de G. Ibrăileanu)*
Caracostea D. *Personalitatea lui M. Eminescu*

DAREA DE SEAMĂ DESPRE ȘEDINȚELE SOCIETĂȚII

PROCES VERBAL DIN 8 NOEMVRE 1930

D-l profesor I. Enescu, președintele Societății, în cuvîntarea de deschidere spune următoarele:

„Pe lângă orice liceu este necesară o societate de lectură a elevilor. Necesitatea unei astfel de societăți se naște din insuficiența cunoștințelor pe care le capătă în școală. Materiile de studiu fiind multe, legătura dintre ele nu este bine încheată, iar asimilarea cunoștințelor cîștigate nedesevirșită. Cunoștințele elevile pot fi însă complectate prin lectura particulară. Nu însă toată lumea are la îndemînă cărțile necesare și de multe ori nici timpul nu este îndestulător.

Societatea de lectură aduce un mare folos elevilor din cl. VII-a, cari vor da examenul de bacalaureat. Acolo se cere mai multă sinteză, adică o coordonare de cunoștințe într'un mod cit mai general și trecerea lor prin prisma personală. Acest lucru îl urmărește societatea de lectură.

În rezumat, iață foloasele pe care le trag elevii dela dinsa:

Te învață să te exprimi corect și să-ți păstrezi calmul.

Te învață să-ți mărginești materia de tratat într'un cadru restrîns, potrivit cu limitele timpului.

Să cîștigi rutină socială, adică puțința de a te adapta cât mai ușor la mediu.

Deci, societatea de lectură are aspecte multiple și dacă se va ține seamă de anumite reguli, va avea rezultate bune.

Ideea de societate implică dela sine alte idei secundare pe care se întemeiază, și anume:

Ideea de reciprocitate fără de care o societate nu poate să fie valabilă. Individul trebuie să țină cont în acțiunea lui de indivizii înconjurători.

Deci, orice societate de lectură cere dela fiecare individ al său un autocontrol, o verificare proprie, severă, spre a nu aduce nemulțumiri celorlalți.

Ideea de solidaritate. Nimic nu se poate face într'o societate fără solidaritate. Nu trebuie însă înțeles prin aceasta că membrii unei societăți de lectură să nu critice lucrarea unuia din ei. Din contra, solidaritatea presupune activitate începînd dela cel mai mic grad pînă la cel mai înalt. Numai atunci va progresa societatea de lectură, cînd fiecare va contribui cu cite ceva.

Ideea de răspundere. Fiecare trebuie să fie convins că are o răspundere față de bunul mers al societății. Necontribuind cu nimic pentru societate, ești muștrat de conștiință.

1) În cursul acestui an școlar s'au ținut 9 ședințe. Cea dintîi ședință a avut loc în ziua de 8 noemvre 1930, iar cea din urmă în ziua de 24 mai 1931.

Ideea de sancțiune. Cine își ia un angajament și nu-l îndeplinește își primește sancțiunea dela cei mai mari și dela colegii săi. Un individ care nu-și îndeplinește un angajament face dovadă că va fi întreaga sa viață un parazit al societății, adică va fi lipsit de orice sentiment altruist ca prietenia, iubirea sau cinstea.

Așa dar, societatea de lectură e un fel de fabrică din care fiecare iese un om cu totul altfel de cum a intrat, adică avind o nouă structură sufletească.

Societatea de lectură are ca deviză: Fiecare să devină cit mai social, să-și îmbogățească cunoștințele și să și le expună cit mai clar și mai ordonat, cu un cuvânt societatea își are și ca meritul ei în formarea caracterului omenesc.

Normele după care se va conduce Societatea noastră de lectură sunt următoarele:

1. Sunt membri ai Societății, în mod obligator, toți elevii din clasele VI A și VII A.

2. Societatea va avea ședințe duminică, din 3 în 3 săptămâni, între ora 10 jum. și 11 jum.

3. Lucrările care se vor citi vor consta din disertații și comunicări.

4. Orice lucrare nu va trece de 30 pagini de caiet.

5. La lucrări trebuie să contribuie întreaga asistență, studiind subiectul mai înainte pentru a putea critica.

6. Pentru a economisi din timp, fiecare se verifică în comparație cu cel ce citește și la sfârșit critică.

7. Lucrările să cuprindă în fond lucruri privitoare la cunoștințele de bacalaureat, pentru că numai acestea sunt necesare acum. Subiectele ce se vor trata se vor lua din materiile în legătură cu bacalaureatul, adică din limba română, istorie, geografie, științe naturale și fizico-chimice.

8. Se va insista mult asupra formei, căci s'a constatat că $\frac{3}{4}$ din candidații la bacalaureat nu știu să scrie. Trebuie deci să se muncească stilul, fraza să fie cizelată.

9. În ce privește punctul distractiv, se va ține o declamație comică și se va cânta o bucată muzicală.

Ca metodă de lucru, d-l profesor I. Enescu anunță că rolul lui va fi mai mult pasiv. Va observa discuțiile, le va conduce ca să nu se nască discuțiuni de prisos și va aprecia cit mai lapidar lucrările, arătând dacă nu s'au relevat de elevi anumite defecte sau lipsuri mai mari.

Se fixează programul ședinței viitoare.

Nr. 6

29 MART 1931

Elevul **Grosu Ștefan** din cl. VI A citește disertația sa despre **Influența germană în poeziile lui M. Eminescu.**

După ce arată însemnătatea lui Eminescu în literatura noastră, trece la cele trei influențe care s'au exercitat asupra lui: a neamului nostru, a originalității și subiectivității poetului și influența străină.

Asupra acesteia din urmă influență, accentuează, arătând că Eminescu luind ideea lui Schopenhauer reușește să ne aducă o muzicalitate nouă în poezie.

În poeziile lui Eminescu, vom găsi înfățișate sentimente veșnice, străbătut de un colorit pesimist, care însă, nu este o tinguire personală sau zugrăviri de amărăciuni particulare. În privința pesimismului lui Eminescu, sunt mai mult păreri între care se află și aceea că el ar fi fost influențat de opera lui Schopenhauer,

Deși Eminescu, pe cînd studia în școlile germane, cunoștea concepția optimistă a lui Dühring, totuși el nu și-a apropiat-o, deoarece fondul sufletească îl împingea spre concepția lui Schopenhauer. Cefind pe Schopenhauer cu pasiune Eminescu ajunge la cunoașterea literaturii indice, astfel în „Scrisoarea I-a“ găsim formulată geneza Universului după cosmogonia indiană.

În „Cu mine zilele-ți adaogi“, Eminescu n'a făcut altceva decît să perpetueze ideea lui Schopenhauer, care spune că viața e un prezent etern, că ni menii n'a trăit în viitor sau în trecut.

Schopenhauer deschide lui Eminescu drumul spre literatura și stoicismul greco-roman, cu ajutorul căreia el își arată toate ideile filozofice ale acestei literaturii în poezia: „Glossă“.

În „Rugăciunea unui Dac“ găsim expuse deasemenia ideile lui Schopenhauer, cînd spune că trebuie să binecuvîntăm pe aceia ce ne fac viața grea imposibilă, și să urim pe cei ce ne-o fac plăcută, ușoară, deoarece ei ne eliberează de forța voinții de a trăi.

Ca o urmare a pesimismului, Eminescu idealizează numai trecutul pe care îl pune alături cu prezentul jehnic. Se evidențiază în „Satira III-a“, în „Epigoni“ și în „Satira IV-a“.

Între filozofia lui Schopenhauer și poezia lui Eminescu există o strînsă legătură dar care se deosebesc numai prin faptul că primul a trecut toate ideile acestea prin prisma rece a rațiunii, pe cînd al doilea le-a trecut prin prisma lui sufletească.

Eminescu a citit pe filozoful Em. Kant, care, însă, are o influență mai slabă. El a prezentat pe Kant în înfățișarea unui bătrîn filozof astronom, într-o parte din „Scrisoarea I-a“ și „Scrisoarea II-a“, cînd:

„Parcă-l văd pe astronomul cu al negurii repaș
Cum ușor ca din cutie scoate lumile din haos“.

Goethe a influențat în mod covârșitor, dar roditor, poezia lui Eminescu. Sunt multe asemănări între acești doi mari poeți. După cum Goethe iubind pe Mariana, simte depărtarea dintre ei, tot așa Eminescu iubind pe Veronica Micle, se simte neînțeles. Isvorul de inspirație al poeziei „Luceafărul“ se crede că ar fi un basm al unui german Kunisch. Se crede, ceeace este posibil, că poezia „Hochbild“ a lui Goethe ar fi influențat asupra „Luceafărului“. Deși unii sunt contra acestei păreri, cum este d-l Vianu, totuși diferitele expresii întrebuintate de Eminescu se apropie de ale lui Goethe.

Eminescu s'a cufundat în studierea operei lui Schiller, împărțînd umanitarismul lui și iubirea pentru oameni.

Lenau a fost profundat de Eminescu într-o măsură mai largă, căci acesta se asemăna ca temperament, caracter și soartă. Eminescu iubia natura cu pasiune, astfel că după versurile ce arată neliniștea umană, el introduce pacea și liniștea naturii. Găsim aceasta în „Povestea Teiului“, identică cu poezia „Das Pasthorn“ a lui Lenau. Sentimentul de iubire de mamă îl găsim în „O mamă“ care e aproape la fel cu „Der Seelenkranke“ tot de Lenau. Influența germană

nu a întunecat de loc valoarea lui Eminescu, ci din contra geniul lui rămâne etern.

Iau parte la discuție mai mulți elevi.

Elevul *Luculescu Octavian* din cl. VI A arată că vorbitorul a insistat prea puțin asupra influenței filosofice a lui Kant în opera lui M. Eminescu, iar în privința poeziei „Rugăciunea unui Dac“, nu vede influența germană ci este numai o imitație după Alfred de Vigny.

D-l profesor *I. Enescu* constată că lucrarea elevului Grosu St. a fost analitică spre deosebire de lucrarea elevului Banu D. din cl. VII A care a fost sintetică. Pentru facerea acestei disertații, elevul Grosu St. a împințat două greutăți : 1) pătrunderea concepțiilor filozofice, 2) redarea lor într'o formă clară și precisă.

Pesimismul lui Eminescu nu este rezolvat nici azi, fiindcă punctul de vedere al criticilor a dat o rezoluție unilaterală. Unii critici susțin că s'ar datora mediului social în care a trăit poetul. La început, poetul idealiza lumea, depărțându-se cu aspirațiile de dînsa; neputînd trăi afară de ea, a devenit pesimist. Deci, pesimismul din primele lui poezii rezultă din ciocnirea dintre aspirațiile lui și concretizarea lor. Astfel romanul „Geniu pustiu“ e pesimist, deși Eminescu l-a scris înainte de a ajunge la Viena. Pînă la 1869 pesimismul lui Eminescu este de natură empirică, isvorit din necazurile vieții și din reflexia sa intimă. La Viena poetul se atașează de un pesimism intelectual, care îi deschide calea spre Nirvana. A mai intervenit și o boală nervoasă care l-a forțat spre pesimism. Eminescu a mai fost influențat și de poetul Bürger, după modelul căruia a scris poezia „Strigoii“.

Urmează recenzia elevului *Banu D.* din cl. VII A asupra volumului „Poezia lui Eminescu“, scris de Tudor Vianu.

După ce arată starea de spirit, în care se găseau studiile literare înainte de apariția studiului d-lui Vianu asupra poeziei lui Eminescu, elevul Banu D-tru analizează rînd pe rînd cele șase capitole ce întocmește această lucrare, arătînd care au fost intențiile autorului.

În primul capitol: „Afitudini și motive romantice în poeziile de finerețe“, d-l Vianu combate părerea lui Gherea că poeziile din finerețe ale lui Eminescu erau îndreptări — din cauza mediului social — către pesimism și reacțiune, arătînd că ceace Gherea prezintă ca un contrast, era o afitudine subordonată romantismului. Lirica socială, filozofică și eroică sunt din primul moment categoriile de căpetenie ale poeziei lui Eminescu. Cercul de idei al poeziilor de finerețe ale poetului aparține mai cu seamă romantismului de nuanță franceză — model aproape unic al literaturii noastre culte înainte de Eminescu, și originalitatea poetului se va preciza astfel din poziția pe care reușește s'o cîștige față de acest romantism.

În capitolul al doilea: „Eminescu și efica lui Schopenhauer“, autorul ne spune că Eminescu, ca student la Viena, face cunoștință cu filozofia lui Schopenhauer și că apropierea dintre acesta și Eminescu s'a făcut de afitea ori, încît ea poate fi pentru Eminescu nu numai un tovarăș al vieții ci și un isvor necesecat de inspirație. Prin el i s'a deschis poetului nostru drumul către înțelepciunea și literatura indică, către fîntina de mîngiere a stoicismului greco-roman. Schopenhauer a introdus în țesătura inspirației lui Eminescu mai multe fire și acest fapt nu coboară întru nimic originalitatea poetului, care trebuie căutată nu mai în adevărul și energia lirismului cu care însuflețește niște gînduri abstracte.

Al treilea capitol este intitulat; „Voluptate și durere“. O împerechere de cuvinte foarte caracteristice pentru Eminescu este aceea care asociază expresia

voluptății, bunăoară „farmec dureros“ în care se poate exprima una din inspirațiile de ansamblu ale opereii sale. Acel „farmec dureros“ al poeziei eminesciene este nu numai o categorie sentimentală romantică, dar și „dorul“ poeziei populare.

În capitolul patru: „Pesimism și natură“, d-l Vianu arată că, pe cînd pesimismul poezilor Leopardi și Vigny e datorit sentimentului singurătății din mijlocul naturii unit cu cel al demnității umane, acela al lui Eminescu iese din reflecția lumii în mijlocul căreia trăește, care reflecție împerechiată cu suferințele pe care i le hărăzește o inimă femeiască, constituie pesimismul eminescian. Acest pesimism este imblînzit de natură, Eminescu fiind un bun prieten al ei.

În al cincilea capitol: „Luceafărul“, autorul arată părerea d-lor G. Bogdan Duică și D. Caracostea asupra isvorului de inspirație al „Luceafărului“. Primul spune că isvorul de inspirație ar fi dintr'un basm al lui Kunisch, dar n'a luat decît foarte puțin; cel de al doilea socotește însă că adevăratul isvor este basmul lui Kunisch. Totuși valoarea acestei poezii nu scade, pentru că azi cum se prezintă este capo d'operă a liricii noastre.

În ultimul capitol „Armonia eminesciană“, d-l T. Vianu ne vorbește despre muzicalitatea versurilor lui Eminescu care alcătuiesc una dintre cele mai desăvîșite armonii.

D-l Tudor Vianu a reușit astfel să ne dea cel mai profund studiu critic asupra opereii lui M. Eminescu.

Punctul muzical a fost ținut de elevul *Vițcu Vasile* din cl. I A, căruia Societatea îi aduce mulțumiri.

Nr. 7

26 APRIL 1931

Elevul *Beiniș Smil* din cl. VI A a făcut comunicarea următoare: „Războiul mondial în literatură“.

Se știe că orice eveniment din viața unui popor exercită o oarecare repercusiune asupra activității de orice fel și mai cu seamă în literatura lui. Era firesc, prin urmare, ca și războiul mondial să exercite o înriurire covârșitoare în literatură, cu atît mai mult, cu cît acest războiu a fost un eveniment care a schimbat cu totul aspectul societății omenesci. Ori, după cum se știe că literatura este ecoul spiritului și al simțirii unei societăți, este firesc ca ea după războiu să fie cu mult deosebită de cea anterioară. În afară de acestea, însuși evenimentul, care a provocat această perturbare, a devenit obiect de inspirație în literatură și a dat un vast cîmp de exploatare mai ales pentru roman. În romanele din literatura noastră, apărute după războiu, războiul pentru întregirea națională a fost descris în culorile cele mai apropiate de realitate. Suferințele provocate de războiu sunt de două feluri: suferințele celor de pe front și suferințele celor rămași dincolo de linia frontului în regiunile ocupate de inamic ori chiar de armata aliaților noștri.

Pe front este purgatorul unde se curăță de păcate toți acei ce nu se vor mai reîntoarce, și tot aci este locul de sacrificiu al multor suflete mari și nobile care trebuiau să producă spre folosul omenirii, mult mai mult de cît o grămadă de carne menită să îngrășe pămîntul prin descompunere. În regiunile ocupate este locul, unde mulți indivizi lipsiți de scrupule se pot îmbogăți exploafînd naivitatea unor femei nenorocite, și tot aci este locul unde femei necredincioase pre-

gătesc cea mai grea lovitură bărbaților lor în cazul când se vor mai reîntoarce de pe front. Războiul însă trece, totul se uită, dar miile de orfani și de văduve sunt reminiscențele acestui groaznic eveniment, care va aminti oricând și oricui că el a existat într'adevăr. Astfel înfățișat în literatură, războiul ne apare ca unul din cele mai groaznice evenimente și care nu poate fi dorit de cit de dușmanii societății omenești.

Elevul **Georgescu Gh.** din cl. VII A a dezvoltat disertația sa despre **Nuvela lui Cezar Petrescu.**

După 1900 se întemeiază „Semănătorul” în jurul căruia se grupează cei mai buni scriitori ai noștri. La „Semănătorul” colaborează și d-l Mihail Sadoveanu, un scriitor de maturitate și productivitate deosebită. D-l Sadoveanu nu-și caută subiectele în virtejul orașelor, alegând suflète complicate, ci privirile sale se îndreaptă spre traiul de la țară unde faptele omenești apar ca reflexe directe ale impresiilor inferne, neînlanțuite de considerații sociale și neimpedicate de potolirea rațională a educației. Unul dintre urmașii principali ai revistei „Semănătorul” și în special ai lui Sadoveanu este d-l Cezar Petrescu. Cezar Petrescu desfășoară o activitate energetică atât în literatură cit și în ziaristică. În nuvelele sale, realul ne apare despărțit de fantastic, într'un mod foarte vag.

Influența inaugurată de „Semănătorul” se vede la C. Petrescu numai în „Scrisorile unui răzeș”, și tocmai din această cauză acest volum de nuvele face fala scriitorului. În acest volum de nuvele adesea se găsește înfripată o poveste de dragoste în cadrul minunat al naturii mistice. Aceste nuvele sunt caracteristice prin lirismul cu care autorul este pătruns, lirism care ajunge la paroxisim în „Podgoria de odinioară”, unde autorul adine însuflețit de nostalgia locurilor din copilărie vine să le revadă.

Iubirea în nuvelele lui Cezar Petrescu ne este arătată ca o amintire indiușătoare care vine să-l tulbure în clipele de adincă meditare. În bucata literară „Socoteala” este vorba de doi țărani cari vor să omoare pe jandarmul satului din cauza neajunsurilor suferite de pe urma lui. Când acești țărani aud de moartea copilului acestui jandarm, amindoi uită răzburarea și-l consolează pe jandarm. În această nuvelă ne este redat admirabil, în toată realitatea lui, sufletul țaranului român.

În volumul „Drumul cu plopi” unde C. Petrescu a trecut la „fantastic”, nuvelele, după părerile criticilor, sunt luate din scriitorii străini. Astfel d-l E. Lovinescu spune că povestirea „Unchiului din America” este imitată după Guy de Maupassant. Fantasticul se reliefează mai mult în nuvela sa „Omul care și-a găsit umbra”, unde personajul principal cade, printr'o înfimplare banală, în halucinații.

Cezar Petrescu nu se mulțumește să studieze numai conștientul ci în nuvela „Somnul” trece și în domeniul subconștientului unde fantasticul încheagat cu o admirabilă analiză psihologică se evidențiază din ce în ce mai mult, ajungind la cea mai înaltă expresie în „Aranca, stima lacurilor”. În această nuvelă, insuficientă de puternica imaginație a autorului, este vorba de vieța ciudată pe care va fi dus-o cindva, în părțile Ardealului, o castelană dintr'o familie ungurească.

Însemnătatea lui Cezar Petrescu constă și în alegerea momentului psihologic, în care culminează mai toate celelalte momente. Este pururea un eveniment sufletesc hotărîtor, care formează obiectul povestirii și în jurul căreia se cumpănesc celelalte amănunte, fiecă evenimentul este o criză evidentă, fiecă este amintirea temporală a unui tulburări, fiecă este slăbiciunea unei amintiri finale.

Desnodămintul de multe ori apare cam silît și această se vede în nuvelele, în care predomină fantasticul.

Nuvelele lui Cezar Petrescu sunt creațiuni inspirate de intuiția creată a unor tipuri felurite, luate de pe toate treptele societății noastre, și exprimată într'o formă perfect adaptabilă mediului social descris.

Iau parte la discuție mai mulți elevi.

Elevul **Beiniș Șmil** din cl. VI A este de părere că trebuia să se arate că în primele lui opere, stilul lui Cezar Petrescu este influențat de Sadoveanu; pe cită vreme în scrierile următoare, găsim un stil gazetăresc, ceace este o scădere foarte mare. Disertația este bună.

D-l prof. **I. Enescu** arată că lucrarea elevului Georgescu Gh. este în ansamblu bună, fiindcă s'a putut vedea evoluția nuvelei lui C. Petrescu. Dacă această evoluție nu a putut fi prinsă mai bine, se datorește formei care ar fi putut fi mai clară și mai precisă. Curentul *Semănătorului* s'a născut: 1) dintr'un imbold pentru a ține unit sufletește întregul popor, adică dintr'un ideal național; 2) dintr'un motiv literar, „Semănătorul” a fost ca o reacțiune contra curentului postrominesc. În primele nuvele C. Petrescu imită pe Sadoveanu. În ce privește evoluția stilistică, se remarcă un regres. Din primele nuvele se remarcă, în plus față de Sadoveanu, printr'o pătrundere mai adincă în analiza psihologică a personajilor, alegind pentru acest scop momentele cele mai zguduitoare. În nuvela „Socoteala”, se vede ideea de umanism în sufletul celor doi țărani. Fantasticul este o imitație străină, care a influențat și pe Cezar Petrescu.

Elevul **Axente M.** din cl. VII A a declamat poezia „Candela” de Gr. Alexandrescu.

Punctul muzical a fost ținut de elevii **Crișan** din cl. VI A și **Vilcu** din cl. I A.

Nr. 8

17 MAI 1931

Elevul **Kivu C. Ioan** din cl. VII A dezvoltă disertația intitulată: **Comicul în opera dramatică a lui Caragiale.**

După ce disertantul face câteva considerațiuni asupra comicului în genere, stabilește calitățile pe care trebuie să le îndeplinească. Constată apoi că Alexandri nu a putut să realizeze un comic complex, pentru că comicul limbajului și al situației sunt lipsite de cel al caracterului.

Eroii comici ai lui Caragiale sunt niște ignoranți increzuți și arată gradul de civilizație și cultură la care au ajuns. Nota caracteristică la aceștia este responsabilitatea proștiei lor. Șoțul înșelat la Caragiale nu este comic prin definiție, ci prin responsabilitatea neroziei sale. Analizind felul cum a realizat Caragiale comicul complex, iată, în rezumat, ce constată disertantul:

În opera teatrală „De ale Carnavalului” comicul caracterelor e abia schițat, din această cauză este o farsă. Situațiile comice, în această comedie, reiesă din incurcătura care se naște între amanți. Comicul de mișcare este constituit de alergătura dintre înșelat și înșelător, care rămîne totuș nedescoperit. Aceste două feluri de comic sunt însoțite de comicul limbajului pe care îl vorbesc personajele acestei comedii. Caracterul mai evidențiat este al „candidatului la percepție”, caracterul celorlalte personaje se conturează foarte puțin.

„Conu Leonida“ este mai puțin farsă decât cealaltă, deși fusese astfel intitulată de către autor. Convorbirile dintre sofi ca și întreaga manevră de bari-cadare, constituie mișcarea comică a acestei opere.

Ignoranța pretențioasă a eroilor constituie comicul de caracter al comediei. În „Noaptea furtunoasă“ avem comicul bărbatului înșelat. Jupin Dumitrache pune pe amantul soției sale să-i păzească „onoarea de familist“, ceea ce bincin-teles nu se înfimplă, de oarece acesta găsește un prilej favorabil, prin această în-sărcinare, ca să-l înșele. Comicul de mișcare rezultă din amestecul Zifei și mai ales a lui Rică Venturiano, amestec care dă naștere la o mulțime de situații comice.

Comicul de limbaj în această comedie ca și în celelalte dovedește nulitatea personajilor și în același timp prin trăsăturile spirituale, creiază un comic de o valoare reală foarte mare.

În a patra comedie „O scrisoare pierdută“ ni se zugrăvește societatea provincială din timpul acela. Și aici ca și în celelalte comedii avem de-a face cu niște personaje nule care vor să dovedească tocmai contrariul, adică vasta lor cultură. Comicul mișcării rezultă din călătoria pe care o face scrisoarea pierdută de Zoi-țica prin buzunarele „cetățeanului turmentat“ și ale lui Cațavencu. Fiecare din ei pune un efort ca să obțină această scrisoare,— efort care are un efect nul. Personajul principal al mișcării este Cațavencu, care vrea să ajungă deputat prin această scrisoare. Caragiale însă a motivat cât se poate de bine aceste miș-cări și situații prin comicul caracterelor. Cațavencu este un ignorant incercat, Tra-hanache este simbolul increzătorului care se lasă înșelat de soția sa, Zoe și Fănică sunt niște personaje, a căror imoralitate a fost criticată de Dobrogeanu-Gherea. Acestei critici îi răspunde Maiorescu, arătând că imoralitatea astfel cum a fost înfățișată de Caragiale, poate constitui o operă de artă. Proștii, pe cari i-a înfățișat autorul, sunt obiectivi. Dacă ne gândim la starea în care se găsesc per-sonagiile, care reprezintă societatea din timpul lor, atunci vedem la Caragiale comicul dureros și satiric.

Caragiale a făcut opere care viază și al căror comic este de o puritate și o complexitate neatinsă încă în literatura noastră; opere care pot sta la înălțimea oricăror producțiuni similare din literatura străină.

În autocritică, disertantul spune că a căutat pe cât i-a fost cu putință să arăte, cum a realizat Caragiale comicul în operele sale dramatice, scoțind în re-lief valoarea operii sale din acest punct de vedere.

Critica lucrării este făcută de mai mulți elevi.

De alăturăm fondului aproape incriticabil forma relativ îngrijită,— exceptând cele câteva pleonasmе, —elevul *Banu D.* din cl. VII A spune că într'adevăr di-sertația colegului Kivu a fost bună și meritul e cu afit mai mare cu cât subiec-tul lucrării a fost greu de realizat.

Elevul *Mihalcea C.* din cl. VI A arată că lucrarea colegului Kivu C. Ion este bună, însă trebuia să insiste mai mult asupra chestiunii cum imoralitatea expusă de Caragiale poate deveni obiect de artă.

D-l profesor *I. Enescu* constată că lucrarea este bună, deși subiectul a fost greu. La această lucrare scopul urmărit a fost ca să scoată în relief comicul, făcându-i o clasificare. În această privință, deși a reușit în cea mai mare parte, totuși trebuiau accentuate următoarele idei: 1) imoralitatea înfățișată de Caragiale poate forma obiect de artă și 2) obiectivitatea personajilor. S'a discutat mult dacă autorul a făcut comediiile sale cu un scop satiric sau sunt opere pur estetice.

D-l M. Dragomirescu susține că eroii lui Caragiale sunt obiectivi, sunt tipici. Prin urmare Caragiale s'a ridicat la arta tip. Opera lui Caragiale zugrăvește pă-cate universale și din această cauză ea va dura mult timp.

Elevul *Iliescu T. Nicolae* din cl. VII A face o comunicare amănunțită de-spre „La vie et l'oeuvre de Ion Creangă“ par Jean Boutière. Comunicantul găsește că această carte este cea mai completă monografie asupra lui Creangă, care, spune J. Boutière, este unul din cei mai originali scriitori moldoveni și totdeodată unul din cei mai buni povestitori populari ai Europei. Lucrarea lui J. Boutière este o operă care uimește și ca plan și ca precizie și ca metodă.

Intrînd în conținutul studiului arată că se găsește la început o bibliografie critică unde autorul ne desvăluie tragedia manuscriselor lui Creangă, succesiunile edițiilor precum și atitudinea criticilor și folkloriștilor față de felul de a scrie a po-vestitorului român. Urmează întreaga poveste tragică a vieții lui, plină de neazuri. Cartea a doua a studiului este consacrată operei lui Creangă, pe care o împarte în didactică și literară.

Ne face apoi un studiu comparativ între temele lui Creangă și temele va-riantelor străine, spunînd că poveștile lui Creangă dezvoltă teme populare răspin-dite nu numai în România ci chiar și în multe părți ale lumii.

Se cercetează apoi cele trei anecdote: „Moș Nichifor Coțcarul“, „Moș Ion Roată“ și „Popa Duhu“, împreună cu „Amintirile din copilărie“, vorbește și despre studiul asupra „Limbii și stilului lui Creangă“. Vrednică de amintit este concluzia generală, în care Jean Boutière face o scurtă caracterizare a întregii lucrări, spunînd că prin calitățile de fond și formă a operei sale literare, Creangă este pus printre cei mai mari scriitori români din sec. al XIX-lea.

Elevul *Iliescu N.* încheie spunînd că, dacă opera lui Creangă constituie o bi-ruință a scrisului românesc, studiul d-lui Jean Boutière grăbește intrarea ei tri-umfală în literatura universală.

Punctul muzical este finit de elevul *Crișan I.* din cl. VI A și de d-l George Niculescu, student.

ÎNDREPTĂRI.

- La pag. 13 rîndul 26, în loc de *Tonescu* se va cefi *Ionescu*.
 La pag. 20 rîndul 28, în loc de *optimismului* se va cefi *pesimismului*.
 La pag. 21 rîndul 16, în loc de *executată* se va cefi *exercitată*.
 La pag. 23 rîndul 45, în loc de *ale* se va cefi *a*.
 La pag. 49 rîndul 15, în loc de *potrivit limitele* se va cefi *potrivit cu li-
 mitele*.
 La pag. 50 rîndul 10 (de jos), în loc de *s'a relevat* se va cefi *s'au releva*.
 La pag. 50 rîndul 2 (de jos), în loc de *accentuiază* se va cefi *accentuează*.
 La pag. 55 rîndul 6 (de jos), în loc de *reiesă* se va cefi *reies*.

CUPRINSUL.

	Pag.
Cîteva lămuriri	3
Situația generală a Societății	5
Regulamentul ședințelor	5
Regulamentul bibliotecii Societății	6
Societății	6
Ședința Societății	6
Mem Societății	7
uc Societății pe anul școlar 1930—1931	8
l Societății	8
es verbal din 14 iulie 1931	9
oces verbal	9
proces verbal	9
Darea de Seamă despre Ședințele Societății	
(Liceul B)	10
Ședința Nr. 1	10
" 2	11
" 3	14
" 4	16
" 5	17
" 6	18
" 7	19
" 8	22
" 9	23
" 10	25
" 11	27
" 12	28
Disertație	32
Gh. Bogdan — Opera critică a lui T. L. Maiorescu	32
Al. Frunzescu — Influențele străine în poezia lui M. Eminescu (fragment)	44

Darea de seamă despre ședințele Societății.

	pag.
(Liccul A)	49
Ședința Nr. 1	49
" 6	50
" 7	53
" 8	55
Indreptări	58

vat.